

פ ר ט י - כ ל
ישיבה נט/שכ"ז של הממשלה
ח' בתמוז תשכ"ז - 16.7.67

נכחו השרים: ל. אשכול - יושב ראש,

י. אלון,
ז. ארן,
מ. בגין,
י. בורג,
מ. בנטוב,
י. ברזילי,
י. גלילי,
מ. דיין,
ז. ורהפטיג,
י. ישעיהו,
מ. כרמל,
י. ספיר,
פ. ספיר,
מ. קול,
ח.מ. שפירא,
י.ש. שפירא,
ז. שרף,
א. ששון.

נעדרו השרים: א. אבן (בחו"ל),
ח. גבתי (בחופשה).

י. עוזאי - מזכירת הממשלה
י. הרצוג - המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה
ד. בן-דרור - הממונה על ענייני הדלק (בסעיף 639)

סדר היום: 639. המצב באזור תעלת סואץ
640. סקירות
641. ועדות לענייני השטחים המוחזקים בידי צה"ל
642. מינויים בשירות החוץ
643. צירוף שר האוצר לרשות לעלייה ולקליטה
644. מכירת נשק
645. הצעת חוק-תזכיר לתיקון פקודת התעבורה (הסדר השיטור האלקטרוני)

(רשם: מר י. מימון).

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מניח שהממשלה רוצה לדעת מה נשמע בסיני.
אבקש את שר הבטחון להכניס אותנו לסודות סיני.

שר הבטחון מ. דיין:

איני מתחיל מבראשית. אני יוצא מתוך הנחה שעלי
למסור נוסף למה ששמעו השרים ברדיו וקראו בעתונים.

אני רואה שלושה דברים עיקריים באירועים של
הימים האחרונים, שניים שהיו ואחד שעוד נכון לנו ויתחיל הערב או מחר.

שלושה הדברים הם אלה: אחד קשור בהצבת המשקיפים
של האו"ם, הן בעצם הצבת המשקיפים והן בפעולה שאנחנו עשינו לקראת זה, של הכנסת
סירות לתעלת סואץ.

ביום ששי בא הגנרל בול בחזרה מקהיר, לאחר שיום
קודם לכן, היה אצלנו וקיבל את הסכמתנו העקרונית להצבת המשקיפים. הוא נסע לקהיר
וחזר הנה מאוחר יותר משקבע קודם. התברר שהשיחות לא התנהלו שם על מי מנוחות.
הוא חזר ביום ששי לפגישה אתנו והביא אתו תוצרת דלה מאוד. המצרים התיחסו להצעת
הצבת המשקיפים בקרירות ובחוסר רצון לפעולה אפקטיבית. אנחנו יודעים והם יודעים
איך עושים את זה כאשר רוצים שהמכניזם הזה יעבוד. מה שהובא משם היה כלתי מספיק
בהחלט, סידור שדוף, מספר קטן של משקיפים. המצרים הסכימו לארבעה זוגות של
משקיפים. הם לא הסכימו בשום פנים לקשר בין המשקיפים משני הצדדים. בדרך כלל
ישנו קשר בין המשקיפים הנמצאים בגדה המזרחית לבין המשקיפים הנמצאים בגדה
המערבית, ואז כאשר נפתחת אש, מיד מתקשרים ואז האחד קובע ומודיע לשני מניין זה

בא וישנה אפשרות טכנית להשתלט על הדבר הזה. לזה המצרים לא הסכימו. כאשר זה נעדר, אין שום אמצעי להתגבר על המצב ולכבות את השריפה. הגנרל בול אמר: אם משקיף אצלנו או אצל המצרים רואה שמהצר השני נפתחת אש, הוא יודיע על כך לירושלים, ירושלים תודיע לניו יורק, ניו יורק תודיע למצרים והם יודיעו למשקיף הנמצא במרחק 200 מטר, הנה יורים אצלך, חבר. צחקנו להצעה הזאת וגם הוא צחק. הוא אמר: או שזה יופעל אחרת או שפירוש הדבר לא לאפשר למנגנון הזה של המשקיפים לטפל בדברים קונקרטיים של פתיחה באש.

אני רוצה לחזור ולציין שהסכמה להפסקת אש מורכבת משני אלמנטים: א) שלא יפתחו באש, ב) שלא יתקדמו. שלא יתקדמו פירוש הדבר שכל צד מודיע על הקו שבו נמצאות יחידותיו, מצויירת מפה, היא נחתמת על ידי שני הצדדים, בצד הישראלי חותמים הישראלים והאו"ם, בצד המצרי חותמים המצרים והאו"ם, מחליפים מפות, הוא מראה לנו את הקו המצרי ומראה להם את הקו הישראלי. כל התקדמות מעבר לקו הזה פירושה הפרת הפסקת האש. התקדמת מעבר לקו, גם לא פתחת באש, התקדמת למקום שאסור לך, הרי יש בזה משום הפרת הפסקת האש. שאלנו: איה הקו המצרי? האם יש לך מפה מהם? האם הסכימו לפחות לומר שהם יושבים על הגדה המערבית של הסואץ ואנחנו על הגדה המזרחית? ענה: לא, הם אינם רוצים לקבל עליהם שום התחייבות בענין זה.

פה היתה לנו שיחה ארוכה וקשה, לא כל כך אתו כמו עם היועצים שלו, הדרום אמריקאיים שאמרו: סימון הקו בין פקיסטן והודו לקח שבועיים, זה גם ייתכן ביחס לסואץ. לא חשוב מה שאמרנו להם. בשבועות רבים אפשר להגיע רחוק מאוד. וגנרל בול, שהוא אגב איש הגון מאוד ונבון מאוד, הסכים, בניגוד ליועציו, שייכתב בפרוטוקול:

on the assumption that the Israeli forces are on the eastern bank of the Suez and the Egyptian forces on the western bank, the UNO etc.

וכו' וכו'.

נצא מהנחה שזה כך. אם אחרי כן יתברר שלא - אז לא. על יסוד זה, כאשר אין שום נכונות מצרית לקבוע איזה שהוא קו או להצהיר על קו ויש סירוב לקבוע "מאשינרי" (מנגנון) להפעלת הפסקת האש, הסכמנו שלמחרת בבוקר יצא אל השטח ויציב משקיפים לאורך התעלה. הוא שאל בנקודה לא ברורה, בקו הצפוני ליד פורט סעיד: איה הגבול? כי אנחנו איננו מגיעים עד פורט סעיד. שם נתנו לו את העמדות שלנו. זה המקום היחידי שמראש נתנו לו מפה מסומנת עם העמדות הצפוניות שלנו, 10 ק"מ דרומה מפורט סעיד ו-25 ק"מ מזרחית מפורט סעיד. אלה הן הנקודות שלנו. אמרנו: בבקשה, תשלח משקיפים לבדוק ולראות. אנחנו מודיעים מראש ששם איננו יושבים לאורך כל הגדה המזרחית אלא 10 ק"מ דרומה מפורט סעיד. נאמר לנו שהעובדה, כי המצרים לא נתנו מפה או אינם מודים בכך שאנחנו יושבים על הגדה המזרחית של הסואץ, איננה מונעת מכך שיוציאו משקיפים אל השטח. הם יצאו ביום ששי בבוקר.

הוא עורר איזו שאלה ביוזמתו - איני יודע אם במקרה או במתכוון - בענין השיט בתוך הסואץ. איני יודע אם עשה זאת מתוך כוונה פוליטית. הוא אמר: ראיתי שיש לכם סירות בקנטרה, בסואץ, האם לא יהיה טוב שאנחנו המשקיפים נעשה את הפיקוח על ידי שיט בתוך הסואץ? אמרנו: מבחינה טכנית אין זה עונה לצרכים, כשאתם נמצאים בסואץ אינכם רואים מה נמצא במעלה המקום; המים הם השטח הנמוך, העמדות שעליהן צריך לפקח הן בשטח גבוה יותר ומאחורי הסוללות, מלמטה לא תראו אותן.

אבל בהקשר הזה, כאשר דברו על השיט בתוך התעלה, אמרתי שיש שתי אפשרויות. יש area between the lines, או שדין השטח הזה יהיה כדין השטח בסוריה בין שני הקווים, שאיש איננו נע בו וזה שטח מת, או שבהסכמה הדדית, למרות שזהו שטח בין הקווים מותר לנוע בשטח זה. כמובן שמדובר רק בשלב זה של הפסקת האש. לא הוא אמר ולא אני שאלתי על הקו הפוליטי. מיום כניסת המשקיפים לעבודתם קובעת ההדדיות: או שלשני הצדדים יהיה מותר לכל אחד לשוט בסירות לאורך הגדה שלו או שיכריזו על השטח כעל שטח מת, שאף אחד איננו שט שם. מה שלא יתכן הוא, שצד אחד שט והשני צריך להימנע משיט.

מדוע מתעוררת השאלה הזאת עכשיו? משום שהקפדה על אי פתיחה באש נכנסת לתוקפה מהרגע שהמשקיפים נכנסים לשם. עד עכשיו לא מנענו את המעבר מסירות מצריות ששטו הלוך ושוב ולא פתחנו עליהן באש. עד לפני כמה ימים לא היו לנו שם סירות.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

עד לפני כמה?

שר הבטחון מ. דיין:

כמה.

שר השיכון מ. בנטוב:

האש שלהם נפתחה לפני שהתחלנו לשוט?

שר הבטחון מ. דיין:

לא הגעתי עדיין לאש, אני עדיין במים.

ברגע שישנם משקיפים, מקבל כל צד על עצמו לא לפתוח באש על הצד שממול. הוא לא יוכל לומר: כאן אני חשבתי שלא יפתחו על הסירות שלי באש. מקודם היו כל מיני "סידורים ביתיים" עם המצרים, עכשיו צריך לקבוע את הסידורים עם המשקיפים. הוא עורר את השאלה של הסטאטוס בתוך המים שיחול עכשיו על שני הצדדים בתקופה הנוכחית. דבר זה היה צפוי מראש. התיעצנו בעניין זה, קבלנו אישורו של ראש הממשלה להכניס לשם סירות סימבוליות יותר, כי הרבה לשוט שם אין לנו לאן, וגם הנחנו שהמצרים לא יתנו לנו לשוט שם. אבל אמרנו: יש להם סירות שם, יש לנו סירות, הם אינם שטים, אנחנו איננו שטים. אבל אם מותר לשוט, מותר לשני

הצדדים לשוט. הענין איננו בעצם השיט אלא בהדדיות של הנוהג שם, שמותר או אסור לשוט שם, וזה חל על שני הצדדים.

זאת היתה השיחה עם גנרל בול. הוא נסע לקהיר. כאשר הכנסנו את הסירות ב-14 לחודש - זה היה יום לפני שהוא בא - כמובן שמיד נפתחה עליהן אש, חלק מהסירות נוקבו על המזח, בסואץ על יד פורט תאופיק בחלק הדרומי עלתה סירה באש לפני שהורדנו אותה למים. לחלק הצפוני כמובן שלא הכנסנו סירות, היינו לכל השטח מקנטרה לצד הרוסים, לאצבע הזאת של 40 ק"מ טווח מהצי הרוסי לא הכנסנו סירות. שם איננו עושים שום דבר, אין מכניסים סירות ולא דוגיות ולא יריות ולא מטוסים. איננו רוצים בשום אופן שתהיה להם איזו שהיא אמתלה להאחז בה, איננו רוצים לעלות על איזו שהיא פרובוקציה. הכל מדובר מקנטרה דרומית שלשם הכנסנו סירות. המצרים פתחו באש, חלק מהסירות נוקבו, חלק נגרפו. הם מיד בפרשנות המצרית ברדיו הודיעו, שלקראת בואם של המשקיפים רצו הישראלים לקבוע נוכחות של סירות ואנחנו פתחנו באש, לכן לא היתה בזאת משום התקפה. השאלה עומדת על סדר היום, שבסואץ יש בשלב זה סירות לשני הצדדים ומסכימים לזה או אינם מסכימים לזה. אחזור לשאלה זו בפרק השלישי בקשר למה שצפוי לנו מחר או מחרתיים.

לגבי ה-14 לחודש אנחנו יכולים לומר שהסיבה העיקרית לתקריות היתה הכנסת הסירות על ידינו, שבעקבות ענין זה נפתחה האש. אשר לאופיה של האש, אני רוצה לומר שהמצרים קפצו על "המציאה" כדי לפתח פעולות. הם עשו לא רק את המינימום, ירו לא רק במקום שהיו סירות, אלא ירו במכוניות שבהן נסעו מטיילים וכו'. היו לנו באותו יום 7 הרוגים ושני שבויים שקפצו מהסירות למים. אלה שניים מחיל הים הנמצאים בשבי אצל המצרים. איני נכנס כאן לפרטים מניין ירו. זו היתה הפעילות ב-14 ביולי.

שר הבריאות י. ברזילי:

כמה סירות נשארו לנו?

שר הבטחון מ. דיין:

איני יודע בדיוק. יש לנו סירות גומי עם מוטות במספר מקומות. יש לנו מספר סירות שיכולות לשוט ויש מספר סירות הקשורות לחוף. השיט אינו מעניין אותנו. אנחנו יודעים שאף אחד לא יוכל לשוט אם ימנע את השיט מהצד השני. ברגע שיש לנו סירות, צד אחד מתנה בצד השני, הם ברצוננו ואנחנו ברצונם.

ב-15 בחודש היזמה היתה על ידם. העניין התחיל בזה שאתמול בבוקר הושארה גוויה של הרוג אחד על המזח. ניגש ג'יפ לקחת את הגוויה הם פתחו מיד באש ועברו ממקום למקום. זה היה כאשר המשקיפים כבר היו שם. כאשר נפגשתי עם הגנרל בול ב-14 אחר הצהריים, בקשתי ממנו, שלמרות שאין סידורי קשר, שיפנה למזכיר הכללי של או"ם, לאו-טאנט, ויאמר שהמצרים ממשיכים בהפרת הפסקת האש ויוזמים כל הזמן אש והאם לא יוכל לנקוט אמצעים שתיפסק האש.

ב-15 בחודש לא היתה להם שום עילה לפתוח באש. המדיניות שלנו, ההוראות שלנו היו להרגיע. אבל ביזמתם של המצרים נפתחה אש בכל החזית. יש לנו בעניין זה שלושה הסברים: א) אולי רצו לקראת גמר הדיונים בעצרת לקיים מצב לחימה, להראות שזה פצע פתוח ולעודד החלטה נגדנו. ב) ועידת הפסגה שלהם, ששם הודיעו האלג'ירים, כי חיילים שלהם השתתפו בקרב. ג) סוריה מסרה ב-13 לחודש ידיעה למצרים, כי ישראל עומדת לתקוף את מצרים, לעבור את הסואץ למסע כיבושים. מניין קיבלו הסורים ידיעה כזו - איני יודע.

התוצאה היתה: היו פעולות אוויריות, יזומות בפעם הראשונה על ידי המצרים. המטוסים שלהם יצאו לצד שלנו לתקוף מטרה על הקרקע - דבר שלא עשו מאז המלחמה עד עכשיו. אני חושב שאבדו להם 8 מטוסים, לנו אבד מטוס אחד; ששה מטוסים שלהם נפלו, על עוד שניים אנחנו יודעים שלא חזרו.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

כמה מטוסים הפעילו?

שר הבטחון מ. דיין:

איני יודע. נדמה לי שהפעילו למעלה מ-30 מטוסים.

טייס שלהם נמצא בשבי אצלנו, הטייס שלנו צנח בשטח שלנו.

עכשיו ביחס למה שעומד להיעשות מחר מחרתיים, גם בעניין הסירות וגם הפעולה שלנו, וזהו ענין הנפט. בשעה טובה ומוצלחת צריכה הערב המיכלית הישראלית הראשונה להגיע למקור הנפט ולהתחיל להעמיס נפט. המקום הזה הוא דרומית מתעלת סואץ, בתוך מפרץ סואץ, אני חושב במרחק של כ-100 ק"מ. מקור הנפט עצמו הוא 9 ק"מ בתוך הים בבארות הנמצאות בתוך הים. אבל מהבארות האלה הולך צנור אל היבשה והאניה תעמוד לא רחוק מהחוף ושם תעמיס את הנפט. לזה הגענו לאחר עבודה מאומצת וממושכת בשיתוף עם האיטלקים, שבלעדיהם לא יכולנו להפעיל את הבארות. זוהי עבודה מסובכת. אבל המיכלית שלנו תגיע מחר בערב קבל עם ועדה, תתחיל לשאוב נפט מצרי מהמקום הזה ותעמוד במקום 48 שעות כאבן שאין לה הופכין.

שר השיכון מ. בנטוב:

מה רוחב המפרץ שם?

שר הבטחון מ. דיין:

אני חושב כ-50 ק"מ. המיכלית תשוט אחרי כן לאילת

לפרוק את הנפט. את זה היא צריכה לעשות כל חמישה ימים.

כאשר ישבתי עם הגנרל בול נתנו לו גם את הקו שאנחנו מתווים בתור קו המבדיל לא רק בסואץ אלא המשכו גם בים, שמחלק אותו המפרץ ל-20 ק"מ לכל צד. ההנחה היתה שהמצרים יושבים במצרים העליונה ואנחנו בחצי האי סיני, הים מתחלק לשניים. הצענו לגנרל בול סדר, שגם מפרץ סואץ מתחלק לשניים, ששם ישנה תנועה ותמשיך להיות תנועה. אנחנו מציעים שהספינות שלנו תשוטנה בקצה המזרחי של תעלת סואץ ושל המצרים בקצה המערבי של תעלת סואץ, והים הזה מחולק לשניים. לך תראה את זה למצרים. יומיים אחרי זה נהיה שם עם המיכלית ואין טעם להתעלם מן השאלה הזאת. השאלה קשורה מבחינת הסטאטוס של הגישה עד לתעלת סואץ, כי זהו אותו הקטע המביא אל התעלה. השלב הבא של הסכסוך שיכול לפרוץ הוא עניין המיכלית.

איני יודע איך יגיבו על כך כאשר יראו שמיכלית ישראלית עומדת ושואבת נפט. על כמות הנפט יודע ודאי השר ספיר. אני חושב שזה כמחצית מצריכת ישראל בנפט בשנה.

שר האוצר פ. ספיר:

יש שם 50% יותר ממה שחשבונו.

שר הבטחון מ. דיין:

והנפט הוא דווקא נפט טוב. המצרים יכולים בקלות לא רק לפגוע במיכלית, אלא גם לחבל בצנור, כי הוא הולך 9 ק"מ בים. זה אינו ניתן לשמירה ואפשר כנראה לחבל בו. לעומת זה מול אותו המקום יש עוד בארות ששם הם שואבים נפט. הם שואבים נפט ליד הגדה שממול. יתר על כן בעיר סואץ עצמה, בהחלט בטווח תותחים ומטוסים שלנו, יש להם בתי זיקוק המספקים 60%-70% מכל צריכה הנפט של מצרים. במלים אחרות: פה אנחנו מציעים דו-קיום בשלום - אמנם שנינו על חשבון הנפט המצרי. להגן על המקום אי אפשר. בכל התקריות האלה לא פגענו בבתי הזיקוק, לא ירינו על בתי הזיקוק, אף שזה היה מאוד מפתה. אנשינו נהרגו ואף על פי כן לא

פגענו בבתי הזיקוק, אם כי אפשר היה בכדור אחד להעלות את בתי הזיקוק בלהבה.

השאלה העומדת בפנינו היא: אם הם לא יתנו לנו לשאוב נפט, אנחנו יכולים להשיב מדה כנגד מדה, אנחנו יכולים לפגוע או בבתי הזיקוק שלהם או בצנור הנפט שלהם. זו תהיה מכה קשה למצרים. אולי מתוך זה יסכימו לדו-קיום, שאנחנו נקח נפט ונעביר ליד הגדה שלנו והם יעבירו בגדה שלהם והמיכליות והסירות שלנו ישוטו במפרץ המוביל עד תעלת סואץ.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מה מחייב אותנו להכנס לשאוב נפט מסיני אם יש סיכוי לכל ההתפתחויות האלו? אני רוצה שיוסבר לי האם זהו רק עניין חמרי או שיש כאן גם עניין פוליטי או עניין אסטרטגי. לא קבעתי עדיין עמדה בעניין זה. אבל אני רוצה שיוסבר לי הדבר הזה: מי מעוניין בדבר הזה - שר האוצר מבחינה כלכלית, או שר הבטחון מבחינה אסטרטגית?

שר הבטחון מ. דיין:

על השמירה ועל היריות - וודאי שר הבטחון, על ההחלטה - וודאי לא רק שר הבטחון.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

כעת שאלתי רק על הנפט. לאור הדברים האלה שיכולים להיות מי מכריח אותנו להכנס לשם לשאוב נפט?

ראש הממשלה ל. אשכול:

רשום אצלי שאתה שאלת.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני רוצה עוד להקדים לשאלה הזאת: מי החליט על הכנסת סירות גומי לשם, שבעקבות זה היו יריות ונפלו קורבנות? אני חושב שאם עומדים לעשות דבר כזה, אז לפחות אם לא לזה קיימת ועדת השרים לענייני בטחון, לשם מה היא בכלל קיימת? האם משהו חושב שעל ידי הכנסת סירות גומי לשם כבר נעשינו בעלים על הסואץ? מה הכוונה בזאת? האם חשבנו שישחקו?

אני רוצה כאן להזכיר עוד דבר. דומני שהיה זה דיין שהציע שבכמה מקומות נסוג איזה 15-20 ק"מ. איני יודע אם התכוון לקטע זה או לקטע אחר. אבל אני קצת מבולבל מהעניינים הללו. מצד אחד רוצים לסגת ממקומות מסויימים בסואץ ומצד שני מכניסים לשם ספינות שהן מביאות לנו דברים כאלה כמו שהיו אתמול.

שנית: מי בכל זאת החליט שמפעילים שם את בארות הנפט? הרי זה לא עניין שהוא בתוך סיני אלא שוב צריכים לצאת לים ולשאוב.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לא.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

כן. המדובר הוא על הבארות שהן בים ולא שבתוך סיני. ישנן בארות בסיני וישנן בארות בתוך הים. אני חושב שכל בן אדם - ולא צריך להיות לזה איש צבא - מבין שזה מוכרח להביא לידי איזו התנגשות עם המצרים. האם אנחנו מעוניינים עכשיו באיזו התנגשות עם המצרים משרק לפני ימים אחדים היתה

אצלנו בהלה, רוסיה תגיב או לא תגיב, רוסיה נכנסת לענין עם אורניום או לא? אצלנו, כשנותנים לנו איזה רגע של מנוחה, מיד אנחנו מתעוררים וכובשים את העולם.

האם יש אצלנו ועדות או אין אצלנו ועדות? האם צריכים לשאול אותן או אינם צריכים לשאול אותן? האם כל אחד יכול על דעת עצמו להחליט על דברים כאלה? טוב שגם חברי הממשלה וחברי הוועדה ידעו על כך. אחרת לשם מה הם ומי הם?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני רוצה לשאול ביחס לסירות: נניח שלא יירו על הסירות האלה או לא יירו עליהן מספר ימים, מה הן תעשינה? מה תהיה העבודה שלהן בתום לב (בונה פידה), שלא נימצא במצב כמו שהיינו במיצרי טיראן, שיתברר כי במשך שנים לא עברה שם אף אניה אחת תחת דגל ישראל, אמנם בגלל רשלנות שלנו. האם במקרה שלא יירו, נוכל להעסיק את הסירות האלה בעבודה בתום לב שאינה עושה רושם רק של התגרות?

שר המשטרה א. ששון:

שר הבטחון אמר שיכול להיות דו-קיום בניצול הבארות: אם המצרים לא יירו עלינו, אנחנו לא נירה עליהם, הם יפיקו את הנפט שלהם ואנחנו נפיק את הנפט שלנו. האם הודענו למצרים על האפשרות הזאת?

השר י. ספיר:

האם אפשר להניח שהדברים האלה יובאו לוועדת השרים לענייני בטחון? אין זה ענין לדון עליו בפורום גדול כל כך. העניינים יתפתחו ויכולים להתפתח ונוכל לעמוד בפני התפתחויות שונות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

השר יוסף ספיר שאל, אם השאלות האלה תבאנה
לוועדת השרים לענייני בטחון. מה ההתרגשות הזאת של החברים?

השר מ. בגין:

אבקש את רשות הדיבור לפני הסיכום.

שר הבריאות י. ברזילי:

אם יש רשות דיבור, גם אני רוצה לדבר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

עד עכשיו היו כביכול שאלות. רוצה וודאי לענות
שר הבטחון. גם אני יכול להגיד משהו בעניין זה. אבל שר הבטחון פתח והוא יענה על
השאלות.

שר הבטחון מ. דיין:

לא הודענו למצרים על דבר דו-קיום בשלום. אבל הם
יודעים על כל העניין, כי האיטלקים פרסמו שאנחנו מפעילים את הבארות והם נמצאים
שם כדי לעקוב אחרי מה שקורה. אין זה סוד בשבילם. הם רואים שם את האנשים שלנו
תקופה ארוכה. הבוקר נגשה משחתת מצרית אל הסירות והטרפדות של חיל הים, כדי
שיהיה משהו על יד המיכלית שחבוא. המשחתת התקרבה והתרחקה, לא פתחה באש, לא נקטה
שום פעולה צבאית. לא הודענו למצרים אבל הם יודעים שאנחנו עומדים לשאוב שם נפט.
הם יודעים, ולעת עתה לא שמענו מהם ולא ראינו מהם שום סימן של הפרעה. הם רואים

שמקמים את המיכלית, עובדים בבארות בים. זה גלוי שם. לגנרל בול ציינתי את הקו על המפה, אנחנו נעבוד מהצד הזה והם מהצד ההוא, שזה לא יהיה ים מת.

אשר לשאלתו של שר המשפטים: בענין הסירות אמרנו לכול שיאמר למצרים, כי בשעה שקובעים את הסטאטוס בסואץ במסגרת של הפסקת אש, נעשה מה שהמצרים עושים, היינו נפעיל פטרולים לאורך התעלה, והתנועות האלה תהיינה הדדיות וזה לגיטימי.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

האם הם עושים רק פטרולים או מעבירים גם סחורות?

שר הבטחון מ. דיין:

הם מעבירים גם סחורות, כי יש להם ישובים ליד החוף. אבל הם עושים גם פטרולים. זה לא פחות נוח ולא פחות חיוני לעשות פטרולים בנהר כמו ביבשה. אם יסכימו, נשוט ליד גדה אחת והם ישוטו ליד הגדה השנייה. אם לא - הם יפסיקו לשוט ואנחנו נפסיק לשוט.

שר הפנים שאל: מה הכוונה בהשטת הסירות ומי החליט בענין זה? ביחס לכוונה זוהי הכוונה מה שאמרתי. איני מדבר על הפתרון של שיט בתעלת סואץ. בבוא היום, אלא עכשיו כאשר אנחנו נמצאים בהסכם הפסקת האש עם המצרים, הכוונה היא שיהיה סטאטוס הדדי, או שגם אנחנו וגם הם משתמשים בסואץ או בדרך אחרת על הים אל הנפט, כל אחד בחלקו הוא, או שמוסכם בין הצדדים שזהו שטח מת, שאף אחד מהצדדים אינו משתמש בו. מה שנראה לי כלא נכון מצדנו הוא שאנחנו נסכים לכך שהם יעשו זאת ואנחנו לא נעשה. אין זו גישה הנראית לי כנכונה. זו הכוונה.

עכשיו לשאלה: מי החליט בענין הכנסת הסירות ומי החליט בענין שאיבת הנפט? בענין הסירות אני חייב לומר כי משמעתי את הרעיון, הייתי בעד זה וקיבלתי את אישורו של ראש הממשלה. ביחס לנפט, אני מאוד בעד זה, אבל מי בדיוק החליט איני יודע. בכל אופן מצאתי בענין זה כבר פעולה עניפה ולא הסתייגתי ממנה ולא חקרתי מתי נתקבלה החלטה בענין זה. אבל אני מניח שליד השולחן הזה יש מספר אנשים שהיו מעורבים ובקיאים בענין זה...

ראש הממשלה ל. אשכול:

שיכירו בבעלות.

שר הבטחון מ. דיין:

אני ידעתי על זה והייתי בעד. את ענין הסירות לא

אני יזמתי.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

כאשר החליטו על ענין הנפט, ידעו על כל

ההתפתחויות הצפויות מזה?

שר הבטחון מ. דיין:

אתה מסתכל עלי ואתה שואל: האם הם ידעו? הערב תבוא המיכלית הראשונה. איני יודע מה תהיינה ההתפתחויות ואיש איננו יודע. מסרתי את האינפורמציה שישנה בידינו: לנו יש נפט ולהם יש נפט. זה לוחץ עליהם מאוד. אנחנו יכולים להסכים שאם לא יפריעו לנו לשאיבת נפט, לא נפגע בהם. ציינתי שיש סיכוי שישלימו עם זה, כי 70% משאיבת הנפט שלהם נמצאים תחת שליטתנו.

אלה מיטב התשובות שהיו בידי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שתיים שלוש הערות קצרות בענין הסירות. אני רוצה להזכיר לממשלה שהיתה פה דאגה כללית, שאם יתקבל רושם כמו בסיפור ההוא עם הצדיק, שמצד אחד שבת ומצד שני שבת ובאמצע חול, ושטות אניות בסואץ והכל פועל ואנחנו בחוץ - עלתה מחשבה כזאת שטוב שתהיה איזו נוכחות שלנו בתוך המים. חשבתי שזהו דבר ההולם את מה שאנחנו רוצים. זה היה בערב שבת.

כמובן שאפשר להביא כל דבר לוועדת השרים לענייני בטחון. אבל אנחנו דיברנו בישיבת הממשלה על העמדת אנשים מצד זה ומצד זה והיינו מודאגים מן הקו האמצעי, מן המים בעצמם.

דבר שני: בענין הנפט. במדה שאני יודע משהו הרי זוהי קדרה כשרה עם כף כשרה. עוסקת בזה חברה איטלקית. זוהי אותה חברה איטלקית, שנפגשנו בה גם בשנת 1956 ולקחנו את הציוד, הצנורות והמכונות. אחרי כן החזרנו להם כאשר נסוגונו ובאנו לידי איזה הסכמים אתם. זוהי חברה איטלקית המשלמת למצרים תמלוגים. עם הנפט היא עושה מה שהיא רוצה, היא מוכרת או אינה מוכרת. איני יודע אם המצרים קונים ממנה את כל הנפט. איש שלנו הממונה במשרד האוצר על ענייני הנפט נפל על ההמצאה הזאת, להתחיל לנהל משא ומתן עם החברה האיטלקית. ואין זו קטלא קניא. זוהי חברה ממשלתית, חברת "אני", זוהי אימפריה משלעצמה. והם באו לידי הסכמים. לא אטעה אם אומר שזאת תהיה בשבילנו הוזה, זה יהיה נפט זול יותר, זאת אומרת ההובלה תהיה הרבה יותר זולה מאשר להוביל נפט מאיראן. השאלה היא: אם ניקח את כל הארמדה שלנו כדי להגן אם נראה שיש התנגדות? איני יכול להניח שחברת "אני" לא אמרה למצרים שהם עומדים אתנו במשא ומתן. אני חושב שזהו משא ומתן של שבועות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

את זאת לא אמרו האיטלקים שיש משא ומתן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם אמרתי שהם אמרו? אמרתי, אני מניח שהם אמרו.
אבל אפילו לולא זה אני חושב שזוהי עסקה מסחרית טובה. זה שזה גם על יד הסואץ או בתוך הסואץ, אין זה חטא בשבילי. איך אנחנו ננהג אם לא יתנו לנו לקחת את זה - על זה אפשר תמיד להחליט. אבל אם החברים מעוררים שאלות, אפשר לקיים דיון.

שר השיכון מ. בנטוב:

מה יהיה עם הנפט הפרסי כאשר ניקח את הנפט הזה?
האם נצטרך לקנות את הנפט הפרסי? פה תהיינה כמויות גדולות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

את זה אולי ספיר יודע יותר. בבתי הזיקוק שלנו
אנחנו עובדים הרבה בשביל חוץ לארץ. אנחנו יכולים לקיים את החוזים לנו עם
איראן, שלא תהיינה להם טענות וגם לזקק את הנפט הזה, לעשות זיקוק גדול יותר
ולהגיע לשווקי חוץ. לא הנחתי אפילו רגע שנפר את החוזים שלנו עם איראן. אבל
ברור שמבחינה כלכלית זה כדאי לנו.

שר השיכון מ. בנטוב:

האם אפשר לדעת מספר כמה אפשר להעביר בצנור

שלנו?

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה וודאי משנה, אבל זה אינו שייך הנה.

פה דין פרוטה כדין מאה. אבל אם ספיר יודע,

יאמר.

שר האוצר פ. ספיר:

אם תתן לי את רשות הדיבור.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם תבקש. אני בקושי נותן גם אם מבקשים.

שר האוצר פ. ספיר:

איני יודע ברגע זה את כל הפרטים, אני יכול רק לומר מה שאני יודע. ברור שאת ההחלטה על לקיחת הנפט לא אני החלטתי אלא ראש הממשלה. בקשתי מאנשים שיבררו את הצד הפוליטי של העניין. יש שם 50% יותר נפט משידענו קודם. הכסף מתחלק בין "אני" (E.N.I.) ובין המצרים. אני מניח שאת החלק של "אני" נצטרך להחזיר. זה בערך 1,250,000-1,500,000 \$ לחודש. יישאר לנו הפרש החלק המצרי, לאחר שמורידים את ההוצאות ומה שהולך לחברת "אני". אני מניח שלא צריך לגשת לבארות לשאוב, כי זהו נפט שזורם.

בצנור שלנו יכולה לעבור כמות של 4,700,000

טונה. אפשר להרחיב את הצנור שתעבור כמות של 6,500,000 טונה.

הכוונה היא לא להפר את ההסכם עם איראן. את הנפט שאנחנו קונים באיראן נמכור בחוץ לארץ ואת הנפט הזה נשאב לארץ.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

האם בדקת את הדבר מבחינת החוק הבינלאומי?

שר האוצר פ. ספיר:

בחלק הפוליטי לא טיפלתי. ניהלנו משא ומתן עם אנשי "אני". הם היו כאן. הם יכחישו כלפי המצרים שניהלו משא ומתן איתנו. הם אמרו: אנחנו יכולים להשלים עם המצב, אבל איננו יכולים לנהל משא ומתן אתכם. אנחנו הרגענו אותם שהכוונה היא להחזיר להם את חלקם. זה מה שאני יודע כרגע.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

נדמה לי שבישיבה האחרונה של הממשלה נתעוררה בעית השיט. ועד כמה שאני זוכר, הסיכום היה שבעית השיט על הסואץ תעמוד פעם לדיון בישיבת הממשלה או בוועדת השרים לענייני בטחון. בינתיים אל תעירו ואל תעוררו. זה היה הסיכום.

שר הדואר י. ישעיהו:

לא היה סיכום.

שר התחבורה מ. כרמל:

סוכם על הדדיות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

סוכם שבעית השיט על הסואץ אינה שייכת כרגע לשיבה. הים קובע ברכה לעצמו. אמנם ראש הממשלה עורר את הבעיה: מה יהיה? אנחנו נמצאים בסואץ, האם אנחנו יכולים לכופף עליהם עכשיו חופש שיט בסואץ? אמרנו: לא עכשיו. בינתיים בין ישיבה לשניה נעשה פעולה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

היות ומיעוט של רבים הם שנים, אמרנו - זה יכול להיות שנים, היו אולי גם יותר משנים - צריך לחפש איזו עצה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הבעיה היא זאת: מה כוונתנו? האם אנחנו בטוחים

שסיני תישאר בידינו?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבין שזה יוסף ספיר שאל: למה לא להביא

ענין כזה לוועדת השרים לענייני בטחון?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

יהיה דיון.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מדוע?

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא נגיע אף פעם לדברים. אם לא, תבטלו את ועדת השרים לענייני בטחון. אם חברים חושבים שזהו עניין בטחוני...

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זהו עניין בטחוני ממדרגה ראשונה.

שר הדואר י. ישעיהו:

עניין מדיני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש טעם שנעביר את העניין לוועדה. ואם לא כל הממשלה יושבת בוועדת השרים לענייני כלכלה, אין זה פוסל מלהעביר לוועדה עניינים גדולים מאוד.

שר הדואר י. ישעיהו:

עם כל הכבוד אין זה היינו הך.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני שאלתי: למה לכתחילה לא הובא הענין לוועדה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

חברים שואלים גם לאחר מעשה. או שאתם תעוררו פעם את השאלה ותבטלו את ועדת השרים לענייני בטחון.

שר הדואר י. ישעיהו:

צריכה להיות שיחה על הנושא הזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש סעיף בנוגע לזה.

שר המשטרה א. ששון:

אבל נפט איננו בטחון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כך אתה חושב? אני חושב שזה בטחון. סימן לדבר שירו פה וירו שם - אז זהו בטחון. אפשר לא להתרעם על הדבר הזה ואפשר להתרעם שלא הובא לוועדה. גם אני מסכים שמישהו ינסח את ה"טרמס אוף רפרנס" של ועדת השרים לענייני בטחון.

ד"ר מ. בגין:

יש הצעה להרחיב אותה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה ישנו בסדר היום. נגיע לזה אם אתם רק תתנו.
אני מבין שחברים רוצים כי יהיה על זה בירור או פה או שם. יהיה סעיף. אבל אין יכולים להכניס את זה עכשיו בזמן הסקירות. כך מקובל אצלנו. לפי המנהג שלנו נגמור את ענין הסקירות. פה מתחילים קודם לשאול שאלות ואחרי כן מתחילים הדיבורים.

שר הסעד י. בורג:

נשמע את כל הסקירות. הדברים משתלבים באיזה

מקום.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

כיוון ששמענו משר הבטחון שעומדים להביא הערב את המיכלית, אני מציע שלא ייעשה דבר לפני שתפול החלטה או פה או בוועדת השרים לענייני בטחון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נקיים על זה דיון היום. נעבור על כל הסקירות.
היה אצלנו מנהג, מנהג לא כל כך רע, שיש שאילתות וסקירות קודם כל. לפעמים בעל הסקירה אומר: התשובה על השאילתה תקבל בסקירה. אם השואל אינו בא על סיפוקו, שואל שאילתה.

השר מ. בגין:

זכותנו שמורה לנו לאחר הדיון להתייחס לעניין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כן.

שר השיכון מ. בנטוב:

נשמע מה היה בגבול הירדני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם יש לשר הבטחון מה להגיד עכשיו, יגיד.

שר הבטחון מ. דיין:

אין לי מה להגיד. הירדנים פתחו ביריות בשלושה

מקומות, השיבנו באש והעניין הופסק.

שר השיכון מ. בנטוב:

האם ידוע לנו מה היו הסיבות לכך?

שר הבטחון מ. דיין:

פתחו אש בשלושה מקומות והפסיקו את האש.

שר האוצר פ. ספיר:

בינתיים קיבלתי אינפורמציה נוספת בעניין הנפט. שדה הנפט בבלעים נמצא דרומית מאבו רורז כ-160 ק"מ מהקצה הדרומי של תעלת סואץ. חלקו של השדה נמצא בים (והבארות כ-9 ק"מ מבחוץ) וחלקו על היבשה. זה מול מדבר מצרים. הים באמצע לא כל כך רחב שם, בערך 25 ק"מ. לא צריך להניח שם שום צנור, הצנור מונח. צריך רק לפתוח ברזים. אבל היינו צריכים לעשות סידורים טכניים. החלו לשאוב נפט מהבארות ותבוא בכל פעם אניה לקחת את הנפט המופק. אני אומר שלא ינסו להתגרות בנו. חברת "אני" לא אמרה פורמלית שהיא מסכימה, כי היא חושבת שהיא צריכה לחזור לשם. אבל אמרנו להם שאת הכסף בשבילם אנחנו נשמור. זה נותן כ-2,000,000 \$ לחודש, הם מקבלים רבע מערך הנפט 500,000 \$.

שר השיכון מ. בנטוב:

מה היקף השאיבה? כמה טון נפט נקח משם?

שר האוצר פ. ספיר:

אני חושב שזה בערך כ-2,000,000 טונה. יש עוד נפט בסיני. אבל 5 מיליון טונה נפט שיש שם הם מסוג לא טוב.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

בשאלות שלי היתה גם חוות דעת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני רוצה ללמד קצת זכות על שנינו. אם איני טועה, היה זה ביום ששי. חשבתי שחשוב מאוד, אם צריך להעמיד שם את המשקיפים, טוב שיבואו ויראו אותנו שם. פה דובר על כך שדבר זה הוא חשוב. אני רוצה בכלל לעניין כזה ישיבת ועדת שרים לענייני בטחון, אבל חשבתי שלא צריך להטריד את כולם בשבת. אמנם זה עלה לנו בדם, אבל כל העניין עלה לנו בדם, והלוואי שאתבדה. לאחר המעשה אם מצליח איזה דבר, כולם חושבים שזה טוב. אולם כשקורה איזה דבר, כואב הלב.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אדבר קודם כל על עניין הנפט. אני מדבר על זה קצת מתוך ידיעה, כי אנשי האוצר העוסקים בדבר והשירות המשפטי של משרד הבטחון התיעצו אתי פעמים אחדות וגם אמש. המצב הוא זה שלו אפשר היה להוביל את הנפט מסיני ביבשה, לא היתה כל שאלה וכל פרובלימה מבחינת החוק הבינלאומי ולא משום בחינה אחרת שלא ניקח את הנפט. בדקנו את השאלה הזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ולא נחם אלוהים דרך ארץ פלשתים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

נוסף לזה וודאי שיש אינטרס של האיטלקים ואיננו רוצים לריב עם האיטלקים. נעשו סידורים מיוחדים. כמובן שלא נוכל להגיד את זה בגת - כי האיטלקים אינם רוצים בכך - שאנחנו מבטיחים להם את כספם. הכסף יהיה מופקד בבנק והם יוכלו לקבל אותו.

שר הדואר י. ישעיהו:

בסיכונים הם שותפים?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

הם אינם שותפים. אנחנו מדברים על כסף. תאר לעצמך שהבאות שייכות לך וצריך לשלם לך כסף. אבל אין זה רק כסף שלך. יש שותף איטלקי ויש שותף מצרי, של הממשלה המצרית. האיטלקים הם שותפים דרך חברה הרשומה במצרים, שהיא חברת בת של חברת "אני". הם יקבלו את כספם. ומה תהיה התועלת הכספית שלנו - על הסכומים דיבר שר האוצר. ברור שמחצית המחיר של הנפט הולכת לבעלי הבאות. זה עכשיו אנחנו ואת זה אנחנו לוקחים לעצמנו. חוץ מזה ישנו ההפרש של ההובלה מהמקום הזה בהשוואה להוצאות ההובלה מבאנדר מאשור, שזה 12 יום ופה אנחנו יכולים להעביר אלינו במיכלית קטנה כמות של 2,000,000-2,500,000 טונה נפט וההובלה כאן מסיני לוקחת כל פעם יום או יום וחצי.

ברור לגמרי שהסיכון הוא בין הגדה המזרחית לבין הגדה המערבית שהיא בידי המצרים, אבל באמצע ישנו הים הגדול. לא חשוב שרחבו של הים הוא רק 25 ק"מ. אין אלה מים טריטוריאליים. על פי שום תיאוריה קיצונית שתהיה נגדנו לא יגידו שאלה הם מים טריטוריאליים. אבל ברור שהם יכולים לבוא ולירות על המיכלית כשם שהם יכולים לבוא לירות באניות מלחמה שלהם על מיצרי טיראן. אבל זה ים פתוח.

שר העבודה י. אלון:

מה דין הבעלות בים פתוח?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

קונטיננטל של שייכות לארצות החוף, למדינות החוף. השאיבה איננה מהים, השאיבה היא ביבשה. וכפי שאמרתי, לו יכולנו להעביר צנור לאילת, לו היו לנו מיכליות על היבשה, השאלה לא היתה מתעוררת. אבל כשם שיכולים לירות על החוף שאליו מגיעה המיכלית שלנו, יכולים גם לירות במרחק של קילומטר וחצי מהחוף. אבל ברור לגמרי שבענין זה אין לנו אחיזה מלבד מה שהם יכולים לירות. אמנם אין זו אדמה שלנו, אבל כבשנו חלק של המקום ואנחנו שואבים נפט. לו היו ברמת הגולן בארות נפט והיינו שואבים, הסורים היו גם כן יכולים להרים צעקה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

הם אינם יורים לפי החוק.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זה נכון.

השר י. ספיר:

מה מצב החוק הבינלאומי, אם בכלל הוא חל כאן?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הוא חל מאוד מאוד. לפי החוק הבינלאומי יכולה מדינת ישראל לשאוב לצרכיה את הנפט מסיני, אם רואים את סיני כשטח השייך למצרים ונכבש על ידי צה"ל. כמובן לא מדינת ישראל יכולה לשאוב, אלא צה"ל יכול לשאוב ולמסור למדינה.

שר הבריאות י. ברזילי:

מה לגבי בארות בתוך היס?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

זה היינו הך.

לא תמצא בספרים מה קורה אם הברזים נמצאים בים.

שר העבודה י. אלון:

נניח שאין מלחמה בינינו לבין המצרים אלא שזה

נמצא בידי מדינה אחרת, האם יכולה לבוא מדינה שניה ולשים יד על הבארות?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

לא. לנו יש חצי סוברניות על סיני. לו חתמנו

הסכם שסיני היא שלנו, לא היתה שאלה. אלא אנו נמצאים שם בתוקף כיבוש ולפיכך

מותר לנו לשאוב מהשטחים שכבשנו. לגבי המצב כיום לא הייתי עושה את השאיבה דווקא

הלילה. רצוי לחכות עד שיתצבו המשקיפים ואז לשאוב.

שר השיכון מ. בנטוב:

עד איזה מרחק מהחוף חל החוק הזה?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

במידה שזה רצוף, אתה יכול ללכת 20-30 ק"מ.

שר העבודה י. אלון:

עד האמצע.

השר מ. בגין:

זוהי שאלה משפטית.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

כמובן שזוהי שאלה אחרת אם זה יהיה נכון מצדנו שדווקא הלילה תבוא המיכלית. אני חושב שעד שהעניינים יסתדרו עם התעלה ועם הסירות שבתוך התעלה, אני הייתי ממתין מספר ימים עד שהמשקיפים ייכנסו לתפקידם ובידם תהיה איזו שהיא נורמליזציה. אם לא תהיה נורמליזציה, אפשר יהיה לדון בעניין מחדש. לא הייתי עושה את השאיבה דווקא הלילה.

דבר שני: ביחס לסירות. אני חושב שפה יש לנו שתי פרובלימות. מצד אחד אנחנו תובעים שתהיה לנו הרשות כמו לכל מדינות העולם לנסוע דרך סואץ, ובנו נוהגים שלא כמו עם כל מדינות העולם. הדבר השני הוא שאנחנו פה שכנים לסואץ: אנחנו מצד מזרח והם מצד מערב. אולם שר הבטחון עושה לעצמו פירוש קל. הוא אומר: פה אנחנו עומדים, והם עומדים מהצד השני. הוא אומר, זהו "נו מנס וואטר", או ששנינו לא נעבור, או ששנינו נעבור. אין ספק שהמצב פה שונה לחלוטין מאשר במקרה הקודם.

מה פירוש "הפסקת אש"? אתה עומד בנקודה שאליה הגעת לפני הפסקת האש. לא נכנסת לסואץ - לא נכנסת. זאת תהיה הטענה שאין זה כמו במקרה ששתי מדינות סוברניות יושבות על התעלה. אני חושב שזאת תהיה הטענה שיטענו נגדנו. אבל מאידך גיסא נראה לי שמאחר שאנחנו עומדים על המקום וכל עמידה שלנו היא בתוקף הכיבוש, אינני יודע מדוע שאנחנו בקלות נגיד להם: אנחנו הגענו רק עד כאן וכל המים הם בידי מצרים. למעשה גם הם אינם מחזיקים במים אלא במדה שהם יושבים על הגדה המערבית. נראה לי שפה הטיעון שלנו יהיה חלש יותר. אבל בכל זאת אני תומך בתביעה, שאם להם מותר שם לנסוע - גם לנו מותר שם לנסוע, ואני לא הייתי מוותר על האפשרות הזאת.

השר מ. בגין:

הנקודה הראשונה שאני רוצה לנגוע בה היא בעית הסירות כפי שהוכנסו מן הדרום אל תעלת סואץ. ביום ג' שעבר נתקימה ישיבת ממשלה, וביזמתו הברוכה לדעתי של ראש הממשלה התעוררה השאלה: מה תהיה לאחר הצבת המשקיפים זכותנו לשוט בתעלה? ראש הממשלה אמר: המצרים ישבו בגדה המערבית, אנחנו נשב בגדה המזרחית, המשקיפים ישקיפו משני הצדדים, אניות תשוטנה בתעלת סואץ ואנחנו נקופח ולא נוכל להעביר ספינה משלנו.

על רקע הדברים האלה התפתח ויכוח. אמרתי בערך את הדברים הבאים: אני חושב שהיה רצוי מאוד להכניס במהירות האפשרית לעת עתה כלי שיט קטנים שלנו שישוטו תחת דגל ישראלי לפחות בצד המזרחי של התעלה. הוספתי ואמרתי שזוהי בעיה רצינית מאוד, משום שיש לשער שאם נכניס סירות כאלה, המצרים יפתחו באש, ומשום כך חייבת הממשלה לשקול היטב ההחלטה בעניין זה. לא סוכם הדיון. וכך עמדו הדברים. שר הבטחון ביקש את הסכמתו של ראש הממשלה להכניס את הסירות האלה. מבחינה זו הוא בסדר גמור. אבל עם כל הכבוד עלי לומר, כי כאשר שר הבטחון פנה לראש הממשלה ושאל את דעתו בדבר הזה, היה צריך ראש הממשלה לזמן ישיבת ממשלה או לפחות ישיבת ועדת השרים לענייני בטחון, וזה בגלל אותה החומרה של העניין. ההנחה נתאמתה, נפתחה אש. ומלכתחילה אפשר היה לשער זאת, לא היתה דרושה לכך

ראייה מיוחדת מראש. ההחלטה היתה צריכה להיות או של הממשלה או של ועדת השרים לענייני בטחון. קרה מה שקרה. ופה לדעתי לא כדאי לפתוח בבירור. אני במקרים כאלה טוען תמיד לעתיד ולא לעבר. אני מבקש מראש הממשלה שבמקרים כאלה, שחומרה ברורה על פני היד...

השר י. גלילי:

על פני המים.

השר מ. בגין:

אל יחוס על שבתותינו, יזמן אותנו בלילה, לפנות בוקר, בשבת. זה פיקוח נפש. הימים אינם רגילים. כבר קיימנו ישיבות לפנות בוקר, נקיים ישיבות באמצע הלילה ונחליט.

נקודה שניה: מה עתה? אני חושב שעלינו לעמוד בכל תוקף על זכותנו להשיט את הכלים האלה. לאחר המעשה וודאי אסור לנו לוותר על זכותנו. אני חושב שנוכחותה של ישראל בתעלת סואץ, אפילו בכלי שיט קטנים, יש לה משמעות רבה מאוד לגבי האניות שחשוטנה באחד הימים בתעלת סואץ והן חשוטנה, באחד הימים תיפתח תעלת סואץ. לכן מבלי לגרום בכל פעם לפתיחת אש - יש משקיפים ואפשר לשוחח אתם וצריך לומר להם שאנחנו משתמשים בכלי שיט בתעלה בשביל צרכי הצבא שלנו מדרום לצפון, ולא ממזרח למערב. ועלינו לעמוד על זכותנו זו.

נקודה אחרת היא ענין הנפט. המיכלית תהיה a sitting dog. אפשר יהיה לפגוע בה מתחת למים על ידי אנשי צפרדע, מעל פני המים על ידי סירת טורפדו ומהאוויר על ידי מטוסים. היא תעמוד שם ימים רבים, בסך הכל שבועות רבים, מפני שחשוט הלוח ושוב. בכל הכרתי אני מוכן לשלם בדם בעד נפט. זה לא. זכויותיה של מדינת ישראל על שטח, על בטחון, על זכות שיט - אם אנחנו נאלצים לשלם בעד זה גם קורבנות, אין לנו ברירה. שמעתי את המספרים, הם רציניים. מדובר

על עשרות מיליוני דולרים לשנה. חס אני על כל פרוטה. אולם דם ודמים זוהי שאלה נפרדת. המיכלית הזאת תעמוד שם ימים רבים, ואם לא נדע מלכתחילה שהיא לא תיפגע, אסור להכניס אותה. איני חושב שעלינו לקחת עלינו סיכון שטוף דמים כזה. עשרות בחורים ייהרגו שם. ואם המיכלית תיפגע בפצצה מן האויר, יהיו הרוגים ופצועים. אחרי כן לא נוכל לוותר, נצטרך להתעקש ולשלוח עוד פעם מיכלית ויהיו עוד קורבנות. זה לא!

מה ניתן לעשות? אם אנחנו יכולים על ידי איום, על ידי הודעה למצרים "אם תפגעו במיכלית זו, דמכם בראשכם", לא נגיד להם במה נפגע, אבל נגיד שנפגע בכל הכוח שישנו ברשותנו ואם על ידי כך נוכל להרתיע אותם מלפגוע במיכלית, אם אנחנו יכולים על ידי הודעה למשקיפים והם יודיעו למצרים להביא לידי כך שלא יפגעו במיכלית שלנו - נעשה זאת. אולם באין בטחון באחד משני הדברים האלה, אני מציע לא לשלוח את המיכלית. אפשר לחפש דרכים אחרות להזרמת הנפט. איני מומחה, איני מהנדס. יתכן שאפשר להניח צנור משפת הים ולהזרים את הנפט דרך היבשה. זה יהיה אמנם צנור יקר מאוד, אולי מסובך מאוד. אבל לו עמדה בפנינו הברירה, או להניח צנור כזה והמלאכה תימשך שבועות וחודשים או לסכן את חיי הבחורים שלנו, הייתי בוחר בדחייה. ארחיק לכת ואומר: אם יתברר שמבחינה טכנולוגית אי אפשר להניח את הצנור ואם לא נקבל את הבטחונות שלא יפגעו במיכלית ויהיה עלינו לוותר לעת עתה על אותו הנפט, אני מציע לוותר. אני אומר: נפט בדם - לא.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הערה כללית לענין הנוהל. אני חושב שאחד ההישגים שהיה לנו במלחמה היה שהמלחמה התנהלה על ידי הממשלה, וועדת הבטחון ישבה יומם ולילה. אני חושב את זה להישג גדול שהממשלה היתה בתוך העניינים כל הזמן. זה מנע הרבה דברים וגם סייע להרבה דברים. אם נקרא פעם ספרים ונצטרך לעשות תיקונים לדברים לא נכונים, הריני חושב שאחד התיקונים הוא בזלזול שמזלזלים באותם הספרים והמאמרים בחלק שהיה לממשלה בניהול המלחמה. לכן אני תומך בדברי שר הפנים שלא

צריך היום להוציא את הממשלה מתוך הענינים האלה ולהעמיד אותה בפני עובדות.

ישנה שאלה: מה עתידו של סיני? האם אנחנו מתכוונים להחזיק בזה לאורך ימים או אנחנו אומרים: כל עוד אין משא ומתן לשלום אנחנו מחזיקים בזה? מכאן מתבקשת מסקנה: אם נצטרך לסגת משם למשיהיה שלום, אין אני רואה ערך רב עמשיו לשיט בין מקום למקום בסואץ, כשאין לנו בטחון שזה יכול לסלול דרך לאיזה דבר. במצב כזה אין כל ערך לדבר. אם יהיה משא ומתן לשלום, זה יהיה אחד התנאים. כיום יש לנו ערבון גדול יותר: כל סיני. לא אומר להוציא עמשיו את הסירות משם, אבל לא להשיט אותן, תעמודנה, לא לנסות כל פעם להשיט איזו סירה ולעורר אילו יריות. מה שנעשה - נעשה. הנוכחות שלנו כבר נרשמה, יש שם כבר סירות שלנו.

בענין הנפט אני מצטרף לדעתם של השרים שפירא ובגין. הייתי חושב רק שצריך לעשות נסיון. היות ויש צנור בתוך הים, גם אם הוא חלש, לנסות להעביר את הנפט דרך הצנור הזה. יפוצצו אותו המצרים - יפוצצו.

שר העבודה י. אלון:

המיכלית תיקח את הנפט ביבשה במזח.

שר האוצר פ. ספיר:

אם לא בדרך זו, אי אפשר לקחת את הנפט.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

יקח עוד מספר שבועות וחודשים עד שנניח צנור.

שר האוצר פ. ספיר:

זה בלתי אפשרי.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אם להביא את המיכלית ולברוח - זה יהיה גרוע עוד יותר. אם אין שנסה, צריך לחפש כל דרך אחרת. אני חושש גם מפני מרחץ דמים וגם מפני השיטת הרוסית. השיטת הרוסית לא עזבה עדיין את המקום הזה. לכן אני חושב שצריך לנהוג בזהירות.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני רוצה לשאול את עצמנו: האם אנחנו רוצים הרגעה על הסואץ או שאנחנו רוצים קרבות על הסואץ בכל פעם? היה לנו רושם מהדיונים בעבר שאנחנו רוצים לשבת שם והתנאי שלנו לשלום הוא מעבר בסואץ וזה יהיה חלק מממשא ומתן עם מצרים, ואם לא יסכימו - אנחנו יושבים שם.

היה דיון בזמן המלחמה, ושר הבטחון אמר שהוא מציע כי אנחנו נשב במרחק של 20 ק"מ מהסואץ, כדי שלא נסתבך בכל מיני דברים על הסואץ. בינתיים אנחנו יושבים על הסואץ. איני יודע מדוע הסירות הללו תבטחנה יותר את זכותנו על הסואץ מאשר עצם ישיבתנו על הסואץ. לכן יש לי פקפוקים לגבי מה שנעשה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה זוכר את עשרת המטרים המפורסמים על הכנרת?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

יש הבדל גדול.

אני מציע לקבל מה שהציע שר הדתות: יש שם סירות

שלנו - תהיינה, אבל אנחנו רוצים להביא להרגעה, תעמודנה הסירות.

לגבי הנפט, אני מתנגד לכך שאנחנו ננצל את הזרמת

הנפט, ולא רק מסיבה זו שאמר השר בגין. אני תומך בגישתו. יש לי עוד סיבה נוספת לכך: תהיה התלקחות מסביב לעניין זה. אם תהיה התלקחות, העניין יגיע למועצת הבטחון. כאשר אנחנו נאבקים באו"ם על ירושלים, הרי זוהי בשבילנו ירושלים. זהו דבר אחר. למען ירושלים אנחנו נאבקים ומפירים החלטה. כאשר אנחנו נאבקים על שלום ואומרים שאיננו רוצים לזוז אלא אם יהיה שלום - יש אהדה לזאת ויש לנו ידידים לעמדה זו. אולם כאשר תהיה התלקחות מסביב לנפט, אנחנו רק נעזור לאויבים הגדולים. הם יגידו: אלה הם בעצם שודדי נפט, הם רוצים להרוויח מהעניין הזה, אפילו אם הדבר הזה יביא לידי התלקחות. זה יסלף את דמותנו במאבק המדיני. עם כל החשיבות של הכסף שזה יתן, הרי אם לא יהיה הסכם - אם אפשר באמצעות משקיפי או"ם להסדיר שזה יהיה בדרך של הסכמה הדדית - אני מתנגד לכך שנכניס את המיכלית, וודאי אתנגד לכל רפרסיות אם יפציצו את המיכלית הזאת. האם נלך אחרי כן ונהרוס בסואץ את בתי הזיקוק שלהם או שנעשה איזו פעולת תגמול אחרת בעניין זה? זה רק יחמיר את המצב. על ידי כך לא נשיג דבר ונשיג את ההיפך ממה שאנחנו מכריזים בעולם ודמותנו תלך ותסתלף עוד יותר וגם ידידינו לא יגנו עלינו. לא יהיו לנו מגינים בעניין זה. אני מזהיר את עצמנו מללכת בדרך זו.

רק לפני שבוע ימים שמעתי משר הבטחון שאמר:

אנחנו יושבים על סוללה צרה ולא כדאי לנו להקריב בחורים על הסוללה הזאת. הוא אפילו הציע שנזוז משם ורק נשאיר איזה ג'יפ כדי שלא יהיו לנו קורבנות חינם באותו מקום. אני מציע שננהג בדרך זו בכלל במדיניות לגבי הסואץ. אנחנו יושבים על הסואץ, אנחנו מקיימים את הפסקת האש במדה שהם מקיימים את הפסקת האש ואיננו

נכנסים להסתבכויות נוספות - כדי שלא יהיו לנו קורבנות נוספים וכדי שהדמות של ישראל כמדינה החותרת לשלום לא תסולף בעולם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני יכול להכביד עוד באיזה דבר ולשאול: מה עם השדות הזרועים של רמת הגולן שעומדים לקצור אותם? נשב כמו הכלב ליד עגלת הקציר, לא ניתן להם לקצור ולא נקצור אנחנו?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אין זה דומה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אם יבואו להילחם על זה, זה יישרף.

שר השיכון מ. כנטוב:

יש קו הפסקת אש, מצד זה אנחנו יכולים לעשות.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

זה ילך לאיבוד. אילו שאלת שאלה ביחס למים - זוהי זכותנו. על זה היה המאבק שלנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני שאלתי מה שאני שאלתי.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

דעתי היא שאפשר לקצור את השדות בחלק שלנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה שייך בחלק שלנו?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

איני רואה שזה דומה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בכל אופן הצלתי דבר אחד.

שר הבריאות י. ברזילי:

אני חושב שאנחנו באמת הפעם משחקים בדבר רציני מאוד, שעלול להפוך את כל האהדה אלינו והתמיכה בנו להתנגדות אלינו. יש הבדל בין זה שאנחנו לוחמים על זכויות צודקות לבין זה שאנחנו הופכים ל"קריגסגווינלר", לעניינים חומריים, לגבי אובייקט שיש לו גם שם מסויים "אינטרסים של נפט".

ראש הממשלה ל. אשכול:

נגיד שזה שמן זית.

שר הבריות י. ברזילי:

אז הייתי אומר לך אחרת. אילו היו שם עצים, הייתי אומר שנעביר את זה לארץ ישראל. אינו דומה הדבר לדוגמה ששאלת בקשר לכנרת ולשדות ברמה. את השדות ברמה, אם אפשר לקצור - נקצור. אילולא היה הסיבוך הזה בקשר לנפט שזה צריך לעבור דרך הים עם כל הקומפליקציות הכרוכות בדבר, אילו אפשר היה להעביר בצנור ביבשה, היינו עושים גם זאת וזה היה מקבל אופי אחר. אבל כאן מדובר כמעט על התנגשות ודאית.

שר הבטחון העלה גם על הדעת אפשרות, שכדי להרתיע אותם אם הם יתקפו אותנו, נפגע בבתי הזיקוק שלהם בתחום שלהם במצרים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

את זאת לא אמר. הוא אמר שהם יכולים.

שר הבריות י. ברזילי:

הוא העלה זאת על הדעת.

שר הבטחון מ. דיין:

אמרתי מה יכולים להיות המניעים שלהם לדו-קיום בשלום. אני גם עלול להציע זאת.

שר הבריאות י. ברזילי:

אם אתה עלול להציע זאת, זה גם מחזק את דעתי, זאת אומרת שאנחנו בכלל על הענין של נפט פותחים מחדש במלחמה ואנחנו תוקפים אובייקטים שלהם בצד שלהם. זה חידוש המלחמה על ענין הנפט. ואני חושש מפני זה בכל רמ"ח איברי. נוסף למה שאמר השר בגין, הקורבנות שאנחנו עלולים לתת בקשר למיכלית, אנחנו גם הופכים את עצמנו לקורבן פוליטי, שאיש לא יבין את זאת.

דבר שני: לגבי הסירות בסואץ. כאן באמת קורים דברים מוזרים במקצת. היה דיון בממשלה ואתה העלית את השאלה. היו חילוקי דעות בענין זה ונאמר שבענין זה לא ייעשו דברים מבלי שיהיה דיון על כך בממשלה או בוועדת השרים לענייני בטחון. ודברים נעשו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זוהי טענה, אבל הייתי רוצה פשוט לעיין

בפרוטוקול.

שר הבריאות י. ברזילי:

בלי דיון - זה נאמר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם זה נאמר, אתה צודק.

שר הבריאות י. ברזילי:

גם אני זוכר, אם אני טועה - כאן אני בטוח כבר
 - ששר הבטחון אמר בכמה הזדמנויות: עד כאן, עד הסואץ אנחנו התקדמנו. הגענו עד
 לגבול הזה. לא הייתי אומר שאנחנו עכשיו באופן אוסטרנטטיבי נוציא את הסירות
 האלה. אני מסכים להצעה שהועלתה פה שהן תשארנה במקום שהן נמצאות ולא תושטנה.

אני רוצה אגב לשאול: איך זה קרה?

שר הדואר י. ישעיהו:

מה ההבדל בין הוצאתן לבין השארתן ללא תזוזה?

שר הבריאות י. ברזילי:

אם ייאמר לי שבנוכחות הסירות עצמן אין יתרון,
 נוציא אותן. אבל אני מניח שיש יתרון בנוכחותן. לא הייתי בעד זה שנכניס אותן.
 אבל אם הן ישנן שם, זוהי כבר עובדה, זה איזה אקט, ובהוצאתן תהיה משום נסיגה.
 הן ישנן, אבל אין להפעיל אותן. ובכלל המקום כל כך צר שם שאיני יודע מה הצד
 שלנו ומה הצד שלהם. אם אני שומע ששני הבחורים שלנו נלקחו בשבי מהסירה, אני כל
 כך בטוח אם הסירה עצמה לא הגיעה אולי איפה שהוא לצד השני של הגדה. כי אין
 הגיעו הבחורים לשבי?

שר הבטחון מ. דיין:

הסירה הזאת לא הגיעה אפילו למים. כשהיתה הפגזה,
 קפצו הבחורים למים, הם לא יכלו לעלות על הצד שלנו ועלו לצד השני.

שר הבריאות י. ברזילי:

אינה דומה כנרת לסואץ. בכנרת המים שלנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הנה בכנרת הגיעו לנו עוד 10 מטר על הגדה סביב
סביב, והערבים באו בכל פעם לגנוב רשתות. אחרי כן אמרו לנו להתרחק מהחוף 300
מטר, התרחקנו. נדע שאין זה חלק ואפשר לוותר.

שר הבריאות י. ברזילי:

אין זה חלק, אבל אין זה דומה. בכנרת אלה הם מים

טריטוריאליים שלנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ובכל זאת לא היינו בעלים לזה.

שר הבריאות י. ברזילי:

בענין זה לחמנו ולא נתנו.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

על הכנרת אין הוא מוכן לוותר, על הסואץ הוא

מוכן לוותר.

שר העבודה י. אלון:

כל מה שנאמר לבקורת על אי כנוסה של ועדת השרים לענייני בטחון לעניינים גדולים, אני שותף לזה, ואני מקווה שלהבא זה יהיה מסודר יותר.

לגבי התעלה: בעקבות המחשבה שהעלה ראש הממשלה לפני שבוע ימים גונבה ללבי דאגה, שיתכן ובטווח יותר ארוך, עלולים דווקא הסובייטים להיות שותף לפתיחת התעלה - לא על ידי מלחמה אלא פשוט ברגע שיחלצו את המחסומים. נדמה לי שיש שם שתי אניות טבועות. תשוט איזו משחתת סובייטית בתעלה, לך פתח עליה באש! ובעקבותיה תשוט אולי גם איזו אניה מצרית. והיא תלך באמצע, ועניינו תהיינה כלות וספינותינו לא תעבורנה שם.

ואני מציע לעצמנו שנשקיע מחשבה איך להציג סימן שאלה - איני אומר כרגע מתי ואיך - על אפשרות של שימוש בתעלה מבלי שזכויותיה של ישראל תובטחנה. איני יודע אם השימוש בסירות גומי יבטיח את זכויות השיט שלנו בתעלה. אין זה מסבך את ברית המועצות בהתקפה ישירה. האדמירל אמר שהוא עומד שם רק להדיפת תוקפנות. עד עכשיו היו קרבות גדולים גם בימשה וגם בים ובאוויר ובכל זאת האדמירל הנכבד לא פרש זאת כתוקפנות ישראלית. זה מסובך. אמנם אני חושב שברית המועצות תרשה לעצמה להסתבך במלחמה העלולה להתגלגל לידי התנגשות עם הצי הששי. אבל אינצידנטים בודדים אין להוציא מכלל אפשרות.

אני מציע שבכל מה שנוגע לתעלת סואץ ננהג בשיקול דעת. אני מחייב שכל העניין, גם עם הסירות הקטנות, יהיה נדון בוועדת השרים לענייני בטחון.

הבוקר נודע לי מהדיווח של שר הבטחון דבר שלא ידעתי עליו - אולי זוהי אשמתי. אני חושב שהשולחן הזה יודע פחות ממה שהוא צריך לדעת. אולי זהו מנהג של עשרים שנה. עד עכשיו לא ידעתי שהיו פטרולים מצריים בתעלה. ידעתי רק שסירה עוברת מקנטרה, מהגדה המזרחית לגדה המערבית, כדי להסדיר ענייני מים, החלפת שבויים וכדומה והיא עוברת לרוחב התעלה. הבינותי שזה מוסכם.

אין לי שום הערה על זה. אבל אם זה נכון שפטרולים ימיים חמושים משוטטים אפילו לאורך הצד המערבי של התעלה, פירושו החוקי על פי עקרון הפסקת האש נוכחות מזוינת מצרית בתוך התעלה בעוד שלא היתה נוכחות מקבילה ישראלית, הריני חושש שבענין זה - איני מאשים אף אחד, אני מאשים את עצמי על פי עקרון אחריות קולקטיבית, כמו את השולחן כולו - עשינו משגה קרדינלי, כי מהיום הראשון שבו הגענו לסואץ, בימי התבוסה הפסיכולוגית המצרית נוסף לתבוסה הצבאית השלמה, אילו מהיום הראשון השגחנו על כך שהם לא ישוטו או שגם אנחנו נשוט, היה מצבנו טוב יותר, גם אם לא נגמר הענין סופית ביחס לחופש השיט שלנו בתעלת סואץ.

יחד עם זה איני מציע לעצמנו לסגת ממה שעשינו, כי נסיגה יש לה כבר משמעות חמורה מאשר אי נקיטת יזמה. לכן אני בעד השארת הסירות שם ומזמן לזמן, אם אפשר אפילו לטייל קצת פה ושם, בשעות לא נוחות לקליעה, בשעות בלתי צפויות, בלי הפגנות יתר, אבל לא להוציא את הסירות משם. היו כבר 8 הרוגים וכך וכך פצועים והיו קרבות. אני מציע לא לסגת. אולי במשך הזמן תתגלגל אפשרות נוספת אם נעמוד שם.

אני מציע להטיל על שר הבטחון והרמטכ"ל למצוא דרך ליצירת שיבושים פיזיים בתעלה, לא על ידי פתיחת אש, אלא שחליצת אניה אחת או שתיים לא תפתח עדיין את התעלה, שהענין יהיה ארוך ויגע. זה נחוץ כדי שלא תיווצר אפשרות של שיט בתעלה בלעדנו. המעצמות הגדולות התרגלו כבר להסתדר לעת עתה בלי התעלה. החששות שחסימת התעלה תהווה לחץ עלינו הם פחותים ממה שהשדנו. בכיוון מחשבה זו שתהיה רק מחשבה ותכנית, אבל לא ביצוע.

שר הבריאות י. ברזילי:

אם זה יתגלה, יגידו המצרים שאנחנו הטבענו את

האניות.

שר העבודה י. אלון:

נעשה את הוויכוח בשעה שזה יהיה.

לגבי הנפט: לדעתי מאיזו בחינה שלא נבדוק את הענין, מותר לנו להשתמש בנפט שמקורו בים ומוצאו במזרח היבשתי. מאידך גיסא צדק שר הפנים שגם היריות אינן לפי החוק. אבל צריך לקחת בחשבון שמה שיכריע פה, לא תכריע התדיינות בהאג, אלא מה שיש בשדה הקרב ומסביב לשדה הקרב במאבקים המדיניים. אני מזהיר את עצמנו שלא תתקבל כאן היום החלטה הפוסלת את ניצול הנפט. להיפך. אם נחוצה החלטה, היא צריכה לקיים את זכותנו להשתמש בנפט. הנפט קיים, פתחו ביבשה שאנחנו מחזיקים בה על פי אותו תקדים שאנחנו מחזיקים. אשר לגבי העיתוי, אני נוטה להצעת שר המשפטים, כלומר לא להביא עדיין לשם מיכלית ימית של נפט וכבר בתאריך זה שבו ענין הצבת המשקיפים מצוי עדיין בראשיתו והנוכחות הימית הסובייטית עדיין קיימת. אם כי אני חושב שהמצרים יהיו אדיוטים אם יפתחו עליה באש, כי הם חשופים לסכנה של חיסול מקורות הנפט שלהם. אבל אני כבר נוכחתי שלפעילות הצבאית המצרית לא תמיד יש הגיון. אם גזירה היא שאנחנו צריכים להתנגש עם המצרים, ויתכן שנצטרך, לא הייתי רוצה שזה יהיה היום. אולי נעשה זאת כעבור שבוע או שבועיים. הענין הזה באמת אינו בוער. עוד לא התחייבנו בפומבי על התאריך, כך שאין נסיגה מענין התאריך. נוסף לזה אני מציע שגם התאריך ייקבע על ידי ועדת השרים לענייני בטחון או על ידי הממשלה.

לעומת זאת אני מציע לשר האוצר, שהוא האחראי לענין הנפט, לבדוק שתי אפשרויות נוספות: ליצור תקדים של לקיחת נפט החל מעוד שבוע ואילך, בשעות הלילה, לאו דווקא בשעות נוחות לפגיעה, ולו גם באופן סמלי, ואולי במיכליות של הרכבת. אמנם זה קצת לא נוח, כי זה עובר לאורך כל התעלה, או על ידי מיכליות יבשתיות בדרך זאת שמשתמשים בה עד שארם א-שייך ושם להטעין מהמשאיות.

אפשרות שניה שאני מציע לבדוק - איני יודע אם זה אפשרי - למתוח צנור נפט לא עד למרחק עצום מהחוף, יתכן שזה יקר מאוד עד שלא כדאי יהיה להפיק את הנפט - אבל להרחיק את פי השאיבה כמה עשרות קילומטרים דרומה, להרחיק את זה עוד יותר מהתעלה, גם מהגדה השנייה של הים.

למשיגיע היום, יכול להיות שכדאי יהיה לקבוע בהחלטות הממשלה שחלק מהכנסות הנפט יהיה מוקדש לשיקום פליטים, כדי שלא יוצר הרושם שהבעיה היא רק רווח כספי בשבילנו, משהו לגדה ומשהו לעזה.

איני רוצה את ההתנגשות הזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שאלתי שלוש שאלות בענין מיכלית הנפט:

(א) כמה אנשים ישנם בה? אינם יודעים בדיוק, אומרים 40-50. (ב) האם יש ביטוח? ענו: יש ביטוח כולל ביטוח לענייני מלחמה. (ג) האם אפשר לדחות את הפעולה ליום יומיים או יותר? ענו: אי אפשר לדחות כי הבארות מפיקות נפט ואי אפשר לסגור והמיכלית מוכרחה לקחת את הנפט, כי אין די איחסון. הבארות מפיקות נפט ללא שאיבה. עד עכשיו היו שם מיכלים גדולים, הברזים היו פתוחים, בינתיים נשרפו.

שר השיכון מ. בנטוב:

השאלה היא באמת: האם אנחנו רוצים לחמם את הגבול

או לא?

השר מ. בגין:

איזה גבול? אתה כבר קבעת ששם הגבול?

שר השיכון מ. בנטוב:

אותו גבול של הפסקת האש. במשך ימים מספר היו לנו שם 8 הרוגים וכחמישים נפגעים אחרים. ויש מיליון אופנים כדי לשמור על זכויות. וזה יכול להימשך כך חמישים שבועות או מאה שבועות. אין בזה נחמה פורתא אפילו שהמצרים ייהרגו פי שניים. בסופו של דבר יכולים להיות שם יותר קורבנות מאשר היו לנו בכל ימי המלחמה. אנחנו יודעים שהמצרים אינם רציונליים. אולי הם מעוניינים שכל הזמן תהיה איזו דליקה. זה מחזק את נאצר בעיני ההמונים.

אני שואל: לשם מה אנחנו עושים את זאת? במה אנחנו זוכים? משהיה ענין בישובי הספר או בשטח המפורז או בחלקות שונות, גם שם היינו מאוד מאוד גמישים. ישנם מקומות שהפקרנו במשך הזמן וכו'. אבל זה היה דבר שלנו, זה היה קו בינלאומי, זו היתה סוברניות שלנו, ריבונות שלנו, לא נתנו לנו לעבוד באדמותינו, אמרנו, אם נוותר פה, ילכו הלאה והלאה. פה אין זאת התעלה שלנו. באנו הנה, כבשנו את סיני, לא ידענו איפה ניעצר. נעצרנו בתעלה. גבול הפסקת האש אומר עד הנקודה שאליה הגעת. מהצד השני יכול להסתובב כבר האויב. יש גבול מהצד השני של הרמה. שם הם יכולים להסתובב כבר. אין שטח רחב של אדמת הפקר.

שר הבטחון מ. דיין:

יש שני קווים ובין שני הקווים יש אדמת הפקר

שאינן חתול יכול לעבור שם.

שר השיכון מ. בנטוב:

אם יקבעו לפי הסכם - בבקשה. אינך יכול בעצמך לקבוע. הגעת לגדה - ונגמר. זה אפיק מים שלהם. יש להם שם ערים, הם מובילים מעיר לעיר. איך נסביר זאת לעולם מלמבד מה שאנחנו רוצים באילו זכויות מדומות?

חשר י. גלילי:

לעבור שם אלה הן זכויות מדומות?

שר השיכון מ. בנטוב:

אני מדבר במצב של היום. אני מדבר על זכות העברת אניות בתעלת סואץ. אנחנו אומרים כי הזכות שלנו עומדת לנו לעבור בתעלת סואץ לא בגלל זה שאנחנו יושבים על הגדה, אלא זוהי זכות בינלאומית של כל העמים, וכדי לממש את זה צריך להיכנס לתעלת סואץ דרך פורט סעיד. זאת לא יתנו לנו. סירות גומי לא תממשנה את הזכות הבינלאומית שלנו. אנחנו עושים איזו הפגנה שאין היא נחוצה לנו. אנחנו נלחמים פה על איזה דבר שהוא מדומה. אנחנו אמרנו שלא נזוז מגדות התעלה עד שלא יהיה שלום ועד שבתוך הסכם השלום יכירו בזכותנו לעבור בתעלת סואץ. אם יכירו בזכותנו זו, הרי לא בגלל נוכחות סירות הגומי יכירו. האם בשביל סירות גומי אנחנו צריכים לשפוך את דמנו?

יש עוד דבר אחד. אני חושש שיביאו את זה למועצת הבטחון: מה בכלל יוצרת ישראל עובדות אחדות אחרי הפסקת האש? אני מבטיח לכם שמועצת הבטחון תהיה נגדנו. גם אמריקה תחפש אז דרך להיראות כאוביקטיבית ותהיה נגדנו. נעמוד שוב נגד כל העולם, וזה כדי שמספר סירות תוכלנה להסתובב. זה אינו קובע שום זכות ושום עתיד. צריך בכל זאת שיהיה איזה חוש של פרופורציה. אני מדבר עכשיו על הצד הפורמלי, כי אני חבר ועדת השרים לענייני בטחון. אבל אם נכנסו כבר הסירות, מבין אני שקשה עכשיו לעשות הפגנה שמוציאם אותן. תישארנה

הסירות. אבל האם נוכל להגיד שאנחנו בעלי בתים על הסואץ מפני שיש לנו שם איזה סירות? ואם המצרים יפתחו את תעלת סואץ, אנחנו נסתום אותה? אם יפתחו אותה, יפתחו בשביל כל העולם, לא רק בשביל הרוסים, אלא גם בשביל האמריקאים והאנגלים. האם נסגור אותה? בשביל מה זה נחוץ לנו כאשר אנחנו יושבים על התעלה? עכשיו לא צריך לשפוך את הדם על הענין הזה ולהגיע למועצת הבטחון שבה תהיה החלטה נגדנו. ברור שגם אמריקה ומדינות אחרות תרצינה לעשות ג'סטה ולהראות כאוביקטיביות ותהיינה נגדנו.

בענין הנפט: יש לי גם כן תאבון לנפט. אבל יש פה קצת דבר תמוה. יש לנו חוזה עם האיראנים על 4,700,000 טונה, כלומר על כל הקיבולת של הצנור שלנו עכשיו. אם נגדיל את הצנור, יוכל לקלוט 6,500,000 טונה.

שר האוצר פ. ספיר:

זה יקח קרוב לשנה.

שר השיכון מ. בנטוב:

זאת אומרת שרק כעבור שנה נוכל להוסיף עוד 1,800,000 טונה למה שיש לנו עכשיו.

שר האוצר פ. ספיר:

פה יש אצלך אי הבנה. מהנפט הפרסי אנחנו מוכרים חלק. נמשיך למכור חלק מהנפט הפרסי ואת הנפט הזה ניקח לעצמנו.

שר השיכון מ. בנטוב:

מהפרסים אנחנו קונים 4,700,000 טונה. אינך רוצה לגרום לכך שנקנה מהם פחות. אתה צריך להבטיח לך את עזרתם גם אחרי סיני וסואץ. כשיהיה לך צנור גדול, שזה יקח קרוב לשנה, יספקו לך יותר. לכל היותר רק אחרי שנה תוכל להוסיף עוד 1,800,000 טונה דרך הצנור. למה אנחנו צריכים לרוץ עכשיו לזאת ועל ידי אניה אחת שניקח באופן הפגנתי להביא לידי התנגשויות? העולם איננו עולם-גולם, יגידו ששוב אנחנו עושים הפגנה כדי להסתכסך ולא כדי לשמור על ענייננו. לא נוכל לקחת הרבה מהנפט הזה. אולי אניה אחת או לכל היותר שתיים או שלוש אניות. זה לא יוסיף לנו שום דבר.

איני מתאר לי שאי אפשר לסגור ברזים. איני חושב שהעיתוי הוא להחליט עכשיו עקרונית. אני בינתיים מסכים עם השר בגין שצריך לדחות את העניין. יכול להיות שכעבור איזה חודשים חברת "אני" תתרגל לכך שזה אצלנו. נגיד להם: זה נפט שלכם, תעבירו במיכלים שלכם ובצנור שלכם, תמכרו למי שאתם רוצים. לזאת תהיה תשיבות גדולה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא צריך עכשיו לפתח את כל הרעיונות הגדולים. עלינו להחליט אם אנחנו עושים זאת או לא.

השר י. גלילי:

הבעיה אינה מוסרית-פוליטית, אלא בעיה של עיתוי והיא בעיה מדינית-בטחונית.

השאלה הראשונה המתייצבת כאן היא: מה תהיה ההגבה שלנו לפגיעה במיכלית ומה יתפתח בעקבות זה? אני סבור שאנחנו צריכים לשאוב את הנפט, אבל אני חושב שקשה לבחור עיתוי פחות מוצלח מאשר עכשיו. אנחנו זכאים לשאוב את הנפט כל עוד אין הסדר בינינו ובינם, אבל כאמור קשה לבחור עיתוי פחות

מוצלח מאשר עכשיו. ואני אומר את זאת, אפילו אם יש בכך סיכון שספק אם יהיה עיתוי טוב יותר. כל עוד לא יוסדר ענין המשקיפים באותה הגזרה, כל עוד אנחנו קרובים לחילופי אש קטלניים, ליריות כמו שהיו אתמול ושלשום וכל עוד השיטת הסובייטית נמצאת באותו איזור, אני חושב שאסור לנו להזמין על עצמנו נושא להתלקחות חמורה. על כן אני מציע להחליט על דחיית השאיבה בהנחה שוועדת השרים לענייני בטחון או גם מליאת הממשלה תחליט על העיתוי.

שר הבטחון מ. דיין:

אני רוצה לשאול קודם כל את השר ברזילי. הוא אמר ששמע מפי ד"ר ארנון שמתייחסים לירדן בתור גבול. איך להתייחס לירדן אחרת? קראתי באחד העתונים טענה שהצבא איננו מקפיד על הגבול בין ישראל לבין הגדה המערבית ויש הסתערות וקונים. ודאי יש להקפיד על זה יותר. אבל עד עכשיו לא שמעתי שעלינו לא לראות בירדן את הגבול ושעלינו לתת לירדנים לעבור. מה יש בזה אם מתייחסים אל הירדן כמו אל גבול? מה לא בסדר בזאת? זה עכשיו יותר מאשר גבול קבע. בגבול קבע יש יחסי שכנות בין מדינות. עכשיו זהו גבול מלחמה. כשיהיה גבול קבע, אפשר יהיה לעבור. אין אני אומר בזאת מה אני חושב ביחס למעבר אנשים.

אני רוצה לומר לשר התיירות: יכולות להיות שתי גישות ביחס לסואץ. אחת שהיתה לי בשעתו, שאיננו מערבבים את המלחמה הזאת עם סואץ, איננו מתקרבים אל הסואץ. אבל אם אנחנו מתקרבים אל הסואץ ויושבים עליו, צריך להבין את ההקשרים בין זה ובין בעית הסואץ. אינך יכול לומר: נשאר מרחק של 20 ק"מ ולא להכיר בבעיות המתעוררות כאשר החלטנו להגיע אל הסואץ ואנחנו יושבים על הסואץ עם הרגליים בתוך המים. אי אפשר לומר שגם עכשיו נתנהג כאילו היינו במרחק של 20 ק"מ מן הסואץ. אילו היינו נמצאים במרחק של 20 ק"מ מן הסואץ, היינו מתנהגים כפי שצריך להתנהג במרחק כזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בנעלי גומי.

שר הפנים מ.ת. שפירא:

היית בעד נסיגה.

שר הבטחון מ. דיין:

לא הייתי בעד נסיגה. הייתי בעד הקו הזה באצבע לפורט סעיד. אמרתי: מעמדת הסוללה צריך לסגת, כי אי אפשר לשבת באופן מעשי על 20 מטר. צפונית מקנטרה אנחנו יושבים כילדים בגן ילדים. שם בסוללה אי אפשר לשבת, צריך להחליף עמדה. אבל אחרת היא מה שאנחנו עושים בין קנטרה והסואץ למטה.

הערה טכנית ליגאל אלון. אתה מניח שאתה מכיר את המפה של הסואץ. הסואץ איננו רק תעלה חלקה פשוטה. יש שם שני אגמים. יש שם האגם המר. הוא גדול הרבה יותר מאגם כנרת. הם שטים בו כל הזמן. יש אגם שני: אגם תמסה. אחרי כן יש מקום שבו סואץ העיר. יש שם שתי זרועות, האחת לצד ההוא והשנייה לצד שלנו. ואחרי כן יש בכניסה לפורט איברהים ופורט תאופיק. שם יש לנו אחד המתקנים הגדולים ביותר. אני חושב שעד עכשיו חצי הצי המצרי נמצא בפנים. שלושם יצאה משחתת ולא השגחנו בזאת. יש שם מזח המסתיר את זאת. זהו מקום רחב בין הסואץ ובין התעלה עם פיתולים, שאיננו רואים כל מה שנעשה מאחורי זה. הם מחזיקים שם מבדוקים ואניות. מדי פעם ראינו סירות משמר שלהם עוברות ליד החוף עם הרבה אזרחים.

ביחס לשטח שבין הקווים הערה לשר בנטוב, שיכול להיות שפעם יצטרך להגן על עמדה שאינה שלו: אין בשום מקום קו אחד. בכל מקום שיש הפסקת אש יש שני קווים. כך היה בירושלים ב-1948 וכך היה בשנת 1956. ההוראה של

מועצת הבטחון על הפסקת אש פירושה שני דברים: איש איננו פותח באש ואיש איננו מתקדם, ואז חותם כל צד על מפה המסמנת שהוא יושב שם ושם. זה חל גם על המצרים היושבים בגדה המערבית של הסואץ, שהם יחתמו שאינם פותחים באש על סירה ישראלית הנמצאת במרחק של 50 מטר משם, למרות שזוהי מצרים. השאלה היא לא של ריבונות ולא שיש להם שם עורק. היה להם יותר מאשר עורק שם. כל צד חותם על מפה ובה מסומן שזה וזה הקו שלו. המשקיפים חותמים על המפות. בדרך כלל איש אינו נע בין הקווים. ארמון הנציב היה בין שני הקווים, אבל שני הצדדים הסכימו ששם תהיה תנועה. המשקיפים אמרו, אולי הם ינועו בין הקווים. מי שאוהב את זה - יבושם לו. אנחנו אמרנו: לא. לנו יש סירות ולהם יש סירות, אם יוחלט שיש שם תנועה, ינועו גם הם וגם אנחנו. המדובר הוא ב- area between the lines בסך הכל על 200 מטר. אבל לא יתכן כי כאשר אנחנו שטים שם - יורים בנו, וכאשר הם שטים - יש להם ריביירה. מי שרוצה לתמוך בזאת, מגיע לאבסורד. איש איננו מציע לנו לתמוך בזאת. לא עלה על דעתו של הגנרל בול כי בשטח שבין הקווים תהיינה לנו זכויות אחרות מאשר למצרים.

ביחס לנפט, אם מדברים כבר על ריח הנפט, אינני רואה את ההבדל העקרוני בין זה אם לוקחים את הנפט ביבשה או לוקחים אותו בים. לנו יש אולי קושי טכני וצבאי לקחת את הנפט בים. אבל אם אנחנו אומרים, הבארות ששואבים מהן שייכות עכשיו לישראל ואנחנו אומרים שלשותפים האיטלקים נשלם את המגיע להם, אפשר להחליט שאנחנו לוקחים את הנפט. אשר להצעה להעביר בצנור, הרי אין שום אפשרות לעשות משם צנור ולשאוב. אפשר לקחת את הנפט בים או לא לקחת אותו, אבל אין אפשרות לקחת אותו ביבשה.

אנחנו נעמוד בתקופה הקרובה עוד בפני שאלות רבות. עוד לא הגענו לכל הקווים של גמר המלחמה. עד עכשיו נכנסנו רק לשתי קבוצות של בעיות. ברור לי שהמצרים ירצו למרר את חיינו. הגענו רק לקצה הקצה של אותן הזכויות שמגיעות לנו בעקבות המלחמה. מי שרואה בזה שרק נתנו מכה להם וכשיהיה שלום אנחנו חוזרים הביתה - יבושם לו. אני חושב שזהו קומפלקס הרבה יותר מסובך של סדרים ושל זכויות, כולל הסואץ, שיט וחופש השיט. רק נגענו בקצה קצהו של העניין.

ענין הנפט הוא לדעתי אחת הזכויות האופייניות שלנו. מדוע אני בעד שאיבת נפט? ומדוע אין לדחות פעולה זו אף ליום אחד? אם לפי הזכויות אין מגיע הנפט למי שיושב בסיני - אין מגיע לו. אבל אם לפי החוק הבינלאומי של לוחמה, כאשר אתה כובש את השטח הזה, הרי בתוקף של זכות הכיבוש מגיע לנו, אז אנחנו צריכים לנצל את הזכות הזאת עד הסוף עם דגל ישראלי ולעשות זאת על פני השטח ומבלי להסתיר ולהתחמק. מה שעושים עכשיו, עושים בגלוי.

אני שואל את שר המשפטים ואת השר בגין, שגם הוא משפטן: האם מבחינת הסטאטוס שלנו יש איזה פגם במה שאנחנו עושים? אם אין פגם, עלינו לראות את עצמנו לתקופה קצרה מאוד כבעלי זכויות ונצטרך לנצל את כל הזכויות שיש לנו בסיני בתוקף העובדה שאנחנו נמצאים שם. יכול להיות שזאת תהיה תקופה ארוכה. בגלל זה באתי לבול ונתתי לו מפה עם קו. לא שאלתי אותו אם הוא מביא לי הסכמים משם. אמרתי לו: אנחנו יושבים בסיני, אנחנו יושבים בגדה המזרחית של הסואץ והם יושבים בגדה המערבית. אני מציע שהקו יחתוך באמצע, אנחנו נוכל לנוע לאורך החוף שלנו והם יוכלו לנוע לאורך החוף שלהם, לא נכריז על אדמת הפקר בים ל-35 ק"מ בים, אלא תהיה שם תנועה. בול לקח את המפה ונסע למצרים. אם ירצה לומר שאין זה מקובל, הוא יודע את הכתובת ויכול להגיד תוך שתיים, אינכם יכולים לשוט או המצרים אומרים, אינכם יכולים לשוט, יש ערעור על זה. אמרנו איפה שאנחנו נמצאים. אם הגנרל בול מקבל את המפה הזאת ולפני שהוא בא עם המשקיפים אנחנו אומרים, ישבנו פה קודם, פה היו לנו סירות ופה אנחנו שטים, והוא רואה מציאות כזאת, אז אם אין לו ערעור עקרוני הוא מקבל את זה. איני אומר שהמצרים יקבלו את זה או לא יקבלו את זה. אבל לאחר שאנחנו יושבים על יד הגדה והם פתחו באש, יש בזה משום הפרת הפסקת האש. אין לי להניח שכול לא יקבל את זאת. אם המצרים יפרו את הפסקת האש, איני רואה מדוע מועצת הבטחון תבוא אלינו בטענה. שמעתי שזה פרובינציאלי מאתנו לומר שמדינת ישראל היא בעלת השטח הזה. יכול להיות. אבל מועצת הבטחון תאמר אם זה במסגרת החוק הבינלאומי. ושר המשפטים מקובל עלי בענין זה והאיטלקים המשתפים איתנו פעולה מקובלים עלי בענין זה, שלא היו עושים זאת אילו היתה בזאת משום הפרת החוק הבינלאומי. ישראלים לוקחים שם נפט, זה

בזכויותיו של הכובש.

יכול להיות שהמצרים יפתחו באש, יכול להיות שלא יפתחו באש. לא בקשתי מכול רשות ואישור לכך לפעולה שנעשה במרחק של 160 ק"מ מהמקום בו הוא רוצה להעמיד משקיפים. לא מחר ולא מחרתיים יגיע לשם אלא אם ירצה להרחיב את השטח. לעת עתה המצרים לא נותנים לו יותר מאשר ארבע עמדות, אנחנו מוכנים לתת לו ארבע עמדות. הוא איננו מתכוון להגיע רחוק יותר. יצאה משחתת מצרית מנמל סואץ, התקרבה לסירות שלנו, הסתובבה ונסעה חזרה.

היות וכפי שאני מבין זה בגדר זכויותינו - לא שעמלנו שם, היות והודענו שהקו עובר שם, אני בעד זה שנתחיל הערב לשאוב את הנפט, ואם זה יעבור בשקט - זה יהיה הישג גדול, ולא מפני שיש שם הרבה נפט, אלא נעלה עוד על נדבך אחד של זכויות שלנו כל זמן שאנחנו נמצאים שם. אם הם יבואו עם מטוסים להפריע, חיל האוויר שלנו יפגע בהם, אם יבואו עם משחתת, חיל האוויר יטביע אותה, וחיל הים יעשה את שלו. אם ירצו לצלול ולהטביע את המיכלית, חיל האוויר יפעל נגדם. אולם אם יפוצצו את הצנור או יפגעו באניה וארצה לעשות פעולות תגמול במקום אחר וארצה להציע שנפגע בבתי הזיקוק שלהם - אביא את זה לדיון הנה..

ראש הממשלה ל. אשכול:

הזמנתי את מר בן דרור להסביר לנו מה מצב הדברים במקרה שאם מתוך נימוקים מסויימים נרצה לדחות את הענין לאיזה ימים, נאמר עד שתתפזר העצרת.

החשב הכללי ד. בן-דרור:

ביום ששי ושבת פתחנו חלק מהבארות בים. זה היה מצב קשה מפני ששם עדיין הים סוער. אין זה מפרץ אילת, זהו ים פתוח. כך שבאופן נורמלי לא היינו יכולים להגיע לבארות בים אלא בעזרת האמודאים של חיל הים, שהם

ממש ירדו מהסירות ב-20-30 מטר לפני הבארות ושחו אל הבארות, ושם קיבלו הוראות ברמקולים איך לפתוח ואיך לסגור, כי הסירה לא יכלה להתקרב אל הרפסודות האלה.

לפתוח ולסגור את הבארות - חוץ מזה שזוהי בעיה קשה, זה גם עשוי לחבל בבארות עצמן. ההסדר בינינו ובין האיטלקים הוא הסדר בלתי פורמלי. הוא אומר שהם נשארים במקום ומייעצים לנו איך לעשות ומה לעשות, על מנת שנוכל להפעיל בארות. הם אומרים גם מה לא לעשות, שאם נעשה ייגרם נזק על ידינו. הם הזהירו אותנו כמה פעמים שאנחנו נחליט מתי נפתח את הבארות, כי אם לסגור ולפתוח אפשר לחבל בשדה, אם לא נצליח לסגור, המיכלים מוגבלים מאוד, הבארות תוכלנה להימלא, הנפט מהבארות הולך למיכלים ביבשה. מהמיכלים אנחנו דוחפים לקו התת-ימי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זאת אומרת, כשפותחים בארות, הן פתוחות כיום ובלילה. מוכרחים מתי שהוא לסגור? ואם המיכלים שלהם נשרפו?

החשב הכללי ד. בן-דוד:

התקנו מספר מיכלים שהיו למטרות אחרות, עשינו מעברים לצנור התת-ימי, כך שיש לנו קיבלות קטנה. כל הזמן הבארות היו סגורות. האיטלקים עשו מבצע - אני חושב ב-7 ביוני, היה אז ים שקט, ראו שהמיכלים הולכים ומתמלאים ויש בעיה, סגרו את כל הבארות. כך שהבארות היו סגורות. הם עשו זאת פעם אחת. הם לא נגעו בבארות האלה מזמן שהבארות התחילו להפיק נפט. הם מפתחים מטיפול כזה בבארות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הנפט עולה בעצמו?

החשב הכללי ד. בן-דרור:

כן. הנפט עולה בעצמו, אין שאיבה.

השר מ. בגין:

מתי יתמלאו כל המיכלים עם זרימת הנפט?

החשב הכללי ד. בן-דרור:

מתוכנן עם המיכלים שזהו בערך ענין של 7 ימים. הנסיעה של האניה, כלומר סיבוב שלהם נמשך 5 עד 5.5 ימים. הבעיה היא, כי ברגע שהאניה מגיעה לקשור את עצמה למקום והמיכלים מלאים והאניה אינה יכולה להגיע למקשר בגלל סערה, ועכשיו עד הסתו זוהי עונה של סערות בים - אנחנו עומדים בפני מצב מסוכן למדי.

השר י. ספיר:

זאת אומרת אם יש לך מיכלית אחת, אתה עומד בפני הסכנה, ואחרי מחזור אחד תצטרך לחזור שוב?

החשב הכללי ד. בן-דרור:

לקחנו מיכלים רחוקים, שלעת צרה נוכל לשלוח לשם את הנפט. אנחנו נמצאים באיזה סיכון מסויים. אבל כל החישובים של ההצטברות עם אנשי הים ועם אנשי היבשה אמרו שכמות זו נוכל להפיק.

מכסימום הקיבול של הבארות הימיות, שרק מהן אנחנו הולכים להפיק נפט, הוא בערך 6,200 טונה ליממה, נגיד 6,000. עכשיו פתחו את כל הבארות. איני יודע אם פתחו גם היום. מה שפתחו עד שבת נותן בערך 4,000 טונה ליממה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ואם האויב מוציא את המיכלית מכלל פעולה?

החשב הכללי ד. בן-דור:

נצטרך לשלוח מיכלית אחרת.

במצב חירום נלך ונגיד, יש force majeure נשתדל לסגור את הבארות. גם הם עשו זאת בשעת חירום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האיטלקים דואגים לשדה הנפט. זה בטבע הדבר. האם אין עולה על דעתם שיכול להיות כי תבוא המיכלית שלנו והמצרים יפציצו אותה. מה הם אומרים לעצמם?

החשב הכללי ד. בן-דור:

יושב-ראש החברה הוא מצרי, המנהל הוא איטלקי. המנהל האיטלקי היה במקום בזמן המלחמה. הוא היה צמוד למקום עם האנשים עד לפני שבועיים. הוא יצא לרומא. אני מבין שהוא יצא לרומא על מנת להגיע לקהיר בהזדמנות הראשונה. המצרים יודעים שאנחנו הולכים להפיק נפט מהבארות, האיטלקים יודעים. הם גם פרסמו זאת. בהודעה של "אני" לעתונות נאמר שהם יודעים שאנחנו הולכים להפיק

את הנפט, והם הודיעו הודעה שהם אפילו אינם מוחים כי זה לא עסקם. האיטלקים אינם מעוניינים שתהיה איזו פגיעה בשדה. אני מבין שהוא נסע לקהיר. בין הדברים שהוא רוצה לומר שם יהיה וודאי שיניחו לענין הזה, כי האיטלקים ישמרו על הרכוש הזה לעת מצוא. אני מבין שהוא יגיד להם, לא בשמנו אלא בשמו, שהשדות שלהם - יש להם שדות טובים יותר הנמצאים יותר דרומה, שם אחד החשובים ביותר שיש להם במצרים - נמצאים קרובים יותר אלינו מאשר שלנו אליהם.

השר מ. בגין:

יש שם גם כן קו ימי?

החשב הכללי ד. בן-דרור:

גם כן קו ימי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם שם האיטלקים?

החשב הכללי ד. בן-דרור:

מצרים עם אמריקאים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אם נפגע, נפגע באמריקאים.

החשב הכללי ד. בן-דרור:

יש להם אינטרסים במפרץ.

שר העבודה י. אלון:

אתה יודע שהוא נסע לקהיר?

החשב הכללי ד. בן-דרור:

הוא אמר לי שנסע. אני בטוח בדבר אחד שאם לאיטלקים היה שמץ של רמז שהמצרים יפגעו בשדה הנפט - הרי הם חושבים שבעוד כמה שנים יחזור אליהם - היו וודאי מזהירים אותנו. הקשר בינינו הוא טוב, היחסים הם תקינים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש לי שאלה נכונה: נניח שהם מפציצים את המיכלית שלנו ואם הברזים נשארים פתוחים, אתה אומר שזה מחבל בשדה, הרי יש בזה סכנה גדולה מאוד בשביל המצרים.

החשב הכללי ד. בן-דרור:

מבחינת המצרים להפציץ את האיזור הזה - אני חושב שהם מפציצים עדיין רכוש שלהם. אבל יכולים להפציץ את המיכלית כשהיא עומדת שם.

שר העבודה י. אלון:

האניה מגיעה לפי הצנור, 9 ק"מ מהשדה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נניח שהם מפציצים את המיכלית ואנחנו איננו לוקחים נפט, בינתיים הברזים נשארים פתוחים ואתה אומר שלסגור אותם זה לא כל כך פשוט, בינתיים נכנסים מי הים לתוך השדה וזה קלוקל.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אם לא יסגרו, זה יזרום לתוך החולות שלך. השאיבה באה רק משיש אצלך מלאי גדול. אם לא לבוא ולהפיק אז את מלאי הנפט, יוכל גפרור אחד להבעיר את כל השדה..

שר הפנים מ.ח. שפירא:

האם אי אפשר לברר תוכן השיחה שהיתה בקהיר למען

נדע לקראת מה אנחנו הולכים?

החשב הכללי ד. בן-דוד:

אפשר לברר. אני מתכוון לפגישה נוספת עם אנשי "אני", וודאי יגידו לנו. האניה הודיעה לחברת ביטוח לונדונית לאן היא נוסעת וקיבלה במסגרת השוק הלונדוני כיסוי גם לביטוח מלחמתי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה רוצה בזה להגיד שיש בזה איזו הוכחה שהשוק
הלונדוני התעניין לדעת מה עלול להיות?

החשב הכללי ד. בן-דרור:

אני חושב שהתעניין לדעת. זוהי אניה ליברלית.
המלחים חלקם לא ישראלים. בסוף החודש אפגש עם "אני".

ראש הממשלה ל. אשכול:

ישנה מחשבה, כיוון שיש בזה משום סכנה מדינית
ובזה קשורים גם חיי אדם, נדחה אולי את ההפעלה ליום-יומיים.

החשב הכללי ד. בן-דרור:

אפשר לדחות ליום אחד. לפי התכנית צריכה המיכלית
להגיע לשם מחר. היא היום באילת. היות והתחלנו להזרים נפט בקצב איטי יותר מאשר
לפי התפוקה המכסימלית, ממילא חשבנו שהאניה תעמוד שם יותר מאשר כרגיל. באופן
רגיל אפשר למלא אותה ביומיים. היות ולא נספיק עם התפוקה, חשבנו שתישאר שם עוד
יום או יום וחצי.

שר העבודה י. אלון:

כלומר עוד שלושה ימים מהיום?

החשב הכללי ד. בן-דרור:

באופן נורמלי אם היתה מגיעה לשם מחר, יום שני בבוקר, היתה יכולה ביום רביעי להפליג משם. אבל חשבנו היות והתפוקה אינה עכשיו עדיין התפוקה המכסימלית, הרי כדי למלא את האניה תצטרך לעמוד שם עד יום חמישי או מכסימום עד יום ששי בבוקר. מה שאפשר לעשות הוא, לא להביא אותה מחר בבוקר אלא מחרתיים, אלא אם כן מחר יהיה יום יפה וביחס למחרתיים לא נהיה בטוחים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אפשר לסגור את הברזים.

החשב הכללי ד. בן-דרור:

אין אלה ברזים שפותחים או סוגרים סתם. האיטלקים סגרו רק פעם אחת בשעת חירום. האש שפשטה בטנקים היתה פושטת לכל השדה. הם עשו מבצע בשעת חירום והם מתפארים בזאת עד היום הזה שיצאו לים וסגרו את הברזים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

מהיום יש לך עוד חמישה ימים.

החשב הכללי ד. בן-דרור:

אם יש חשש דווקא מפני יום מחר, אפשר לדחות ליום

שלישי מבלי לפגוע בתכניות.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

האם תוכל במשך הזמן להיוודע על השיחה שהיתה

בקהיר?

החשב הכללי ד. בן-דרור:

איני יודע אם האיש חזר. אני צריך להתקשר עם

אהוד אבריאלי העומד בקשר אתם.

שר המשטרה א. ששון:

אפשר לגשת לרומא. החברה היא שם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

השאלה איננה זאת שאתה בא לאורווה של בעל בית

הגון וקונה ממנו סוס עם תעודת יוחסין, ואז לא צריך להתפאר ליד שולחן זה. אתה רוצה שאני אגיד לך, אני אחראי, דיברתי עם נאצר וקחו את הנפט? אני אומר, אני באופן פורמלי מוכן אפילו לכתוב מכתב שאני נגד, אבל אתם אל תשימו לב לכך.

שר המשטרה א. ששון:

האם חברת "אני" תוכל לדרוש מאיתנו פיצויים אם

שם יופצץ?

החשב הכללי ד. בן-דרור:

זאת לא יוכל.

שר המשטרה א. ששון:

מבחינה בינלאומית זהו רכוש שלהם שנמצא אצלנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה שואל אותו? אין דבר כזה שמישהו יוכל לומר,
אם מפציצים אתכם ומפציצים גם את המתקנים שלי, אתם אחראים.

החשב הכללי ד. בן-דרור:

כמו שלא יוכל לדרוש פיצויים מהמצרים על
שהמיכלים שלו נשרפו, בהנחה שזה נעשה על ידינו, כן לא יוכל לדרוש פיצויים
מאיתנו בהנחה שזה יופצץ על ידי המצרים.

שר העבודה י. אלוץ:

כמובן מן הנוהג הטוב היה אילו נערכה ישיבה זו
לפני שהאיטלקים פתחו את הצנורות. אולם בסיטואציה הנוכחית איני רואה אפשרות של
הסתלקות מהתכנית. מכסימום שאפשר לדחות זאת ליום אחד או ליומיים. ניקח על עצמנו
את הסיכון. חשוב שתימצא דרך שהמצרים יבינו כי התקפה על מיכלית שלנו תביא
להתקפה על שדות הנפט שלהם.

החשב הכללי ד. בן-דרור:

את זאת האיטלקי אמר למצרים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מנין לך?

החשב הכללי ד. בן-דור:

כך אמרנו לו.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מציע לדחות את הענין, לסגור עכשיו את
הברזים ולפתוח אותם בשעה שנרצה מבחינת העיתוי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לסגור ולפתוח זה שייך לחברת "אני". אבל אומרים
שטוב לחכות עד גמר העצרת.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

זה יכול להיות עד יום שלישי רביעי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש לבדוק אם אתה יכול להרוויח עוד שניים שלושה
ימים, ואם במשך שניים שלושת הימים האלה אפשר להגיע לשיחה נוספת עם איש "אני".
הוא צריך לדעת שיכולה להיות הפצצה מצרית, הוא יפסיד וכל העולם יפסיד.

האם אנחנו יכולים להרשות לעצמנו את האחריות מבחינת חיי האדם? אני רוצה לדעת כמה אנשים ישנם שם, ואם כי כולם בצלם אלוהים נבראו, אני רוצה לדעת כמה יהודים שם.

אנחנו יכולים להחליט: הם הפציצו, אנחנו איננו עונים. נרצה לענות - נענה. אבל זה אינו צריך להיות באופן אבטומטי. אני מניח שההגבה לא תהיה אבטומטית ויהיה דיון על זה.

שר הבטחון מ. דיין:

אם הכוונה היא שלא נפציץ באופן אבטומטי את המיכלים שלהם בבתי הזיקוק שלהם במרחק של 60 ק"מ משם - זה בהחלט. אבל אם מטוס שלהם בא ופוגע במיכלית, האם עלינו לא לפגוע במטוס? או אם באה משחתת כדי לפגוע במיכלית, האם לא להגיב במקום כדי להגן על המיכלית? או אם תבוא משחתת לפני שתבוא המיכלית, והמיכלית עומדת קשורה לנמל והם יתקרבו לחוף ההוא, לא לפגוע במשחתת?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מוכן להבדיל בין הגנה על המיכלית שלנו ובין הרחבת העניין.

שר הבטחון מ. דיין:

לא ניגש לחוף שלהם ולא נירה. אפילו אם תהיינה לי הצעות נהדרות, אביא אותן הנה. אבל מה ששייך להגנה צמודה של חיל הים או חיל האוויר למיכלית - האם גם זה אי אפשר?

השר מ. בגין:

נחליט היום, לא להביא מחר את המיכלית למקום
ההוא ושהממשלה תדון בהתייעצות עם מומחים מתי להביא את המיכלית לשם. בעיות
טכנולוגיות אינן יכולות להכריע ביחס להחלטה עקרונית. שמעתי כי עד שהמיכלים
ביבשה יתמלאו, יעברו שבעה ימים.

החשב הכללי ד. בן-דוד:

זה מחזור שלם. היום יש קצת נפט במיכלים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מהו מכסימום הימים שאתה יכול לדחות?

החשב הכללי ד. בן-דוד:

אני יודע על יום אחד. אבדוק כמה אפשר עוד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

רצוי יותר ימים ככל האפשר. אכנס אתכם.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

מה הוחלט בינתיים בקשר לסירות הגומי? שלא

להפעיל אותן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שר הבטחון אמר שאין מפעילים אותן אלא שעומדות

ונהנות מזיו המים.

שר הבטחון מ. דיין:

כל זמן שחיכינו שהמשיקפים יבואו אמרנו, אנחנו רוצים לעשות אתם "טיול", שיראו את הסירות, ועד אז אמרנו שלא להפעיל אותן. נניח שהמשיקפים באו ומקובל על המצרים שהם מותרים בשיט ואנחנו מותרים בשיט - טוב. אבל אם כניסה לקונלפיקט חדש, אביא את זה לראש הממשלה, ואם ירצה לכנס את ועדת השרים לענייני בטחון - יכנס.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בעניין הנפט אמרנו שככל שאפשר לדחות ליותר ימים את בוא המיכלית - נדחה, ועוד נחליט. מה שנוגע לסירות הגומי, נתייעץ עוד הפעם ונחליט לאחר שנשמע מאנשי בול.

שר הבטחון מ. דיין:

אם מוסכם על כל הצדדים - מפעילים אותן, אם לא - מביאים את העניין הנה. אבל יאמר שזה מוסכם גם על המצרים, למה להביא את זה הנה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אז תהיה זאת יכטה, תזמין אותנו לנסוע שם.

מ ח ל י ט י ס : א. שאיבת הנפט במפרץ סואץ -

לא לשלוח מחר מיכלית לשאוב את הנפט מהמיכלים שבשדה הנפט בלעים במפרץ סואץ. הממונה על ענייני הדלק יבדוק בינתיים את האפשרויות לדחות השאיבה ואם ישנן ידיעות בדבר כוונות המצרים לגבי פעולת השאיבה על ידינו. הממשלה או ועדת השרים לענייני בטחון תחזור לדון בנושא לאור דיווח שתקבל בנדון ותחליט על מועד התחלת השאיבה.

ב. הושטת סירות בתעלת סואץ -

מחליטים כי הסירות הישראליות הנמצאות בתעלת סואץ לא תנוענה, עד שתוסדר הצבת משקיפי האו"ם באיזור. הצעות לשינוי החלטה זו תובאנה לאישור ועדת השרים לענייני בטחון.

640. ס ק י ר ו ת

ראש הממשלה ל. אשכול:

על הדיונים בעצרת: היו חששות ביום ששי שארה"ב תעבור מהימנעות לתמיכה בהצעת ההחלטה הפקיסטנית. והיה שדר לשר החוץ, שבו ביקש ראסק שאבן יודיע בעצרת, שהאמצעים שנקטנו בהם לגבי ירושלים הינם זמניים, תוך רמז שקוף מצדו שאם לאו, עשוייה ארצות הברית להצביע לטובת ההצעה הפקיסטנית. שר החוץ האמריקני נימק בקשה זו בצורך להחזיק את הדברים פתוחים לקראת משא ומתן אפשרי בעתיד עם חוסיין. וודאי שאיני צריך להגיד, ואולי אני כן צריך להגיד, שאלה הם מן הדברים שאנחנו לא פרסמנו אותם, ואני רוצה לקוות שהם לא יגיעו מחולחן הזה.

ביום ששי אחר הצהריים הזמנתי את ברכור. הודעתיו שבעוד שלגבי המקומות הקדושים אנחנו מוכנים לגמישות או לומר מה שאמרנו, והכוונה היא לא רק למקומות הנוצריים אלא גם למקומות המוסלמיים, הרי לגבי ריבונות ישראל בירושלים כולה אין כל מקום להידברות ולכן לא נוכל להודיע בעצרת שהאמצעים שנקטנו בהם הינם זמניים. תבעתי ממנו בכל לשון שאפשר לדבר בה עם אדם שהוא בדרך כלל ידידותי, כי לא יצביעו בעד ההצעה הפקיסטנית, שכן הצבעה כזאת במקום להקל בעתיד על משא ומתן עם חוסיין רק תקשה על משא ומתן כזה. גם אם יגידו שזה רק זמנית, זה יכביר. חוסיין יסתמך על עמדה אמריקאית זו ואנו מצדנו כמובן לא נוכל לוותר ומימלא יורחקו סיכויי משא ומתן.

אכן והשגריר בושינגטון הפעילו לחצים כבדים על ממשלת ארצות הברית ובסופו של דבר ארצות הברית נמנעה בהצבעה. לא זו בלבד שארצות הברית נמנעה ואתה עוד 17 מדינות (ביניהן אוסטרליה, קניה, קונגו-קיןשאסה ואורגוואי) אלא שהנוסח הראשון של הצעת ההחלטה כפי שהוגשה על ידי פקיסטן רוכך ובעיקר הושמט סעיף 4 הקורא למועצת הבטחון לנקוט באמצעים הדרושים להבטיח ביצוע החלטת העצרת.

יתר על כן, לא נקבע גם שם זמן לדיווח המזכיר הכללי לעצרת ולמועצת הבטחון על המצב ועל ביצוע ההחלטה, כי בהחלטה הקודמת האוריגיןלית הפקיסטנית בשאלת ירושלים שנתקבלה לפני 10 ימים נתבקש המזכיר הכללי לדווח תוך שבעה ימים.

אשר למצב הכללי בעצרת בשאלת הפינוי: כזכור לפני עשרה ימים לא קבלו לא הצעת ההחלטה היוגוסלבית ולא הצעת ההחלטה של מדינות אמריקה הלטינית את הרוב הדרוש, ולכן לא התקבלה הצעת החלטה כל שהיא בשאלת הפינוי. נעשים עדיין מאמצים באו"ם להגיע להחלטת פשרה ובלבד שהעצרת לא תתפזר ללא החלטה כל שהיא. (אז תלויה עליה לא חרב דמוקלס אל ג'ק נייף).

ביום ששי, תוך ריתחת הטיפול סביב הצעת ההחלטה הפקיסטנית, עלו חששות בניו-יורק שיתכן שהדיון המיוחד על ירושלים יפתח פתח להידרדרות בנושא המרכזי, היינו בנושא הפינוי בכלל. יש לקוות כי עכשיו שהצעת ההחלטה הפקיסטנית התקבלה כפי שהתקבלה, לא יצליחו דורשי הפינוי ללא זיקה לשלום להתקדם בניסוח הצעת החלטה חדשה שתזכה ברוב. מכל מקום שר החוץ והמשלחת בניו-יורק ונציגויותינו ברחבי העולם מקיימים פעילות קדחתנית המכוונת להביא לקבלת החלטה נוהלית בלבד שתעביר את הענין למועצת הבטחון תוך בקשה שתפעל לקידום השלום והבטחון במזרח התיכון בהתאם לעקרונות המגילה. כלומר יש כאן נסיון לספק את אלה שמרגישים - מרגישים ונפגעים - שהעצרת תתפזר ללא כל החלטה שהיא מבלי שלמעשה ייאמר בהחלטה שום דבר סובסטנטיבי, שיספק את אלה הסובלים מעלבונה של העצרת.

אשר לדיונים עם נציג האפיפיור: בעקבות שיחות שר החוץ ושר הדתות עם נציג האפיפיור. קיבלתיו לשיחה ביום שלישי שעבר. הוא נשאר עוד יום ונתקבל אצל הנשיא. בהתאם להחלטת הממשלה אמרתי לו כי אנו מוכנים לבדוק אפשרות של מתן מעמד של חסינות דיפלומטית למקומות הקדושים. עלי לומר שהוא עושה רושם ידידותי, כמעט משוע ומרוח בשמן זית.

בעקבות שיחה זו נתפרסמה הודעה משותפת עם נציג האפיפיור (ובדבר הזה היה איזה חידוש כי השגריר שלנו לא העלה על דעתו שהוא יצטלם וביחוד שיתן איזה שהוא דבר משותף בדיבור ובכתב), שבה נאמר כי השיחה שלו אתי התנהלה באוירה של לבביות והבנה הדדית וכי נדונו ניסוחים היכולים לבוא בחשבון לשיקול לקראת פתרון השאלה החשובה הקשורה במקומות הקדושים. כל מילה בהודעה זו נשקלה היטב על ידי נציג האפיפיור. הוא היה זהיר מאוד, כי קודם אמר אפילו בשיחה שלנו שלא היה רוצה בהודעה. אמרתי לו אפילו: סייג לחוכמה שתיקה. עם שוב נציג האפיפיור ואבריאל לרומא, עבר המשך השיחות לשם.

אין לנו יסוד להניח שזהו ענין שבו יגיעו לאיזה קץ או סוף מהר. גם אינני יודע אם יש לנו ענין לרוץ. ייסחב הדבר, תהיינה שיחות פה ושם. היום קיבלנו מברק מאילו כנסיות, מכל מיני ניואנסים של הנצרות. יש כאלה שאינם רוצים כי נחשוב שהאפיפיור הוא הכל יכול ושיכול לדבר בשם כולם. לנו כמובן לא איכפת כל כך.

יש לציין כי "אוסרבטורה רומנו", העתון הרשמי של הוותיקן, לא פירסם את ההודעה. סימן שיש לו סימוכין גם ממקומות אחרים שבוותיקן ישנם חילוקי דעות. יש איפוא לצפות למשא ומתן ממושך עם הוותיקן. בכל אופן 24 שעות עד שבא "אוסרבטורה רומנו" זה מילא אולי איזה תפקיד.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

האם זה לא קומם את הפרוטסטנטים?

ראש הממשלה ל. אשכול:

לקומם לא. הם פנו אלינו: תדעו שגם אנחנו

קיימים.

שר הדואר י. ישעיהו:

כתוב "ונהרו אליו כל הגויים".

ראש הממשלה ל. אשכול:

אולם בשלב זה העיקר הוא שהתקיימו שיחות בין הוותיקן ובין ישראל, כי לשיחות אלה ניתן פרסום רב בעולם (נדמה לי שגם אבא אבן השתמש בזאת) וכי למיטב ידיעתנו לא הסית הוותיקן את המדינות הקתוליות נגדנו גם

לא סביב הדיונים על ההצעה הפקיסטנית באו"ם.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

הרבה מדינות מאמריקה הלטינית נמנעו מההצעה

הפקיסטנית.

שר המשטרה א. ששון:

יש להניח שהנסיעה של האפיפיור לקושטא קשורה

לזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

עד לרגע האחרון זהו מצב הדברים. יש הרבה קליינטים. דומני שהמוסלמים עומדים בקשר דחוף יותר עם שר הדתות על תיקונים כאלה וכאלה ועל דרישות כאלה וכאלה. כולנו מרגישים שחייבים אנו בעניין בהתנהגות אדיבה ככל האפשר.

עכשיו מעולם אחר. התכנסה בירושלים בשבוע שעבר ועידת הארגונים העולמיים, קוג'ו, לישיבתה השנתית. עד הנה טיפלנו מעט בזאת. השם המפורסם שלהם הוא קוג'ו. אני טוען שמוכרחים לשעבר את השם הזה. ועידה זו מתכנסת מדי שנה בג'נבה להחלפת דעות. לאחר שיחה בין ד"ר גולדמן לביני, הוחלט לקיים הישיבה השנה בירושלים. וזה מתקשר עם מה שהובא לשולחן הזה.

ועידה זו מורכבת מהקונגרס היהודי העולמי, בני ברית - שזהו הארגון הגדול בעולם, הקונגרס היהודי האמריקאי והקנדי, ומוועדי שליחי הקהילות מבריטניה, אוסטרליה ודרום אפריקה. כמעט אפשר לומר שזוהי רפרזנטציה כלל יהודית. מה היא עושה ומה היא תעשה? יתכן שמשהו תלוי גם בנו. אם

אנחנו נזריק בה "פלדה" או "נפט" שנביא מסיני, יהיה אולי משהו.

מזה שנה דובר בכמה שיחות להרחיב הוועידה שתכלול

24 הארגונים המהווים את מועדון הנשיאים בארצות הברית (אתם יודעים שבארצות הברית לא הצליח עוד אף אחד להביא את כל היהודים וכל הארגונים תחת גג אחד) וכן ארגונים יהודיים אחרים בעולם למען תיהפך הוועידה לבמה כלל יהודית מקיפה. כמו כן דובר שהוועידה, במקום להיות רק במה להחלפת דעות, תקים מזכירות קבע ותקיים דיונים קבועים בשאלת ההזדהות עם ישראל ובשאלת המאבק נגד התבוללות בקהילות היהודיות ברחבי התפוצות. דיונים אלה התנהלו עד עכשיו בעצלתיים. במשך השנה, במידה שקיימנו שיחות גם עם ד"ר גולדמן וגם עם "בני ברית" ואחרים, עודדנו מגמה זו, לעשות אינטנסיפיקציה של הגוף הזה, להזריק בו יותר יכולת. אמנם לשבת יחד לא כולם רוצים. אברהם המפורסם מאוד רוצה לשבת עם ראש הממשלה ועם שרים אחרים, אבל לא לשבת יחד עם יהודים אחרים. אמנם בזמן האחרון התחיל כבר להופיע בכמה מקומות כמשקיף. יתכן שזהו צעד ראשון ושגם הוא ייקלט בעניין.

עכשיו לרגל ההתעוררות הגדולה בקרב העם היהודי,

הוחלט השבוע בישיבת הוועידה לגשת להקמת הוועידה הכוללת של העם היהודי. משלחת מנהיגים יהודיים מסרה לי על החלטה זו וברכתי עליה. סיכמתי עם המנהיגים היהודיים גם על קיום בישראל של ועידת מנהיגים בחודש ספטמבר - אולי כ-200 מנהיגים, היינו מארגונים שבמועדון הנשיאים בארצות הברית וכן מקו'ג'ו.

השר מ. בגין:

ראשי תיבות של ועידת הארגונים היהודיים זהו

וא"י.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נתקלתי בזה: ואי לי מזה ואוי לי מזה. כנס זה
 יכין כנס גדול יותר לאביב הבא של כאלף נציגים יהודיים מרחבי תבל. שם אנחנו
 מתכוננים לקחת דברים, במידה שזה ניתן יהיה, על ענינים רציניים וכבדים יותר,
 למשל על חינוך ואולי פחות על כסף ויותר על יהדות, על העם היהודי בגולה, שאם
 יהיה עם יהודי בגולה יהיו ממנו גם יהודים לישראל. כמובן שידובר גם על עליה.
 קשה להניח שהמילה הזאת לא תיפול בכל כובדה.

אנו עומדים גם לכנס קבינט יהודי עולמי - שם
 יפה! - של כארבעים איש בחודש הבא כדי לדון בבעיות הכלכליות ולהכין את הוועידה
 הכלכלית הגדולה לאפריל הבא. בין ארבעים אלה יוכלו אולי להיות גדולי הדור בכלל
 וגדולי הפיננסיסטים היהודיים.

השר מ. בגין:

לא הייתי משתמש בשם "קבינט". זוהי ועדה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נאמר ועד פועל לקראת הוועידה הגדולה.

אני רוצה שאתם תבינו כי צריך לתת איזה סיפוק
 רוחני לאנשים האלה, אבל אינני עומד על השם "קבינט".

השר י. ספיר:

מה מוכן בשביל המושב הראשון של ארבעים איש?

ראש הממשלה ל. אשכול:

מכינים להם חומר ויוצגו בפניהם שאלות ותשובות.

641. ועדות לענייני השטחים המוחזקים בידי צה"ל

ראש הממשלה ל. אשכול:

הכינותי לכם פה חומר בקשר להקמת ועדה הקשורה

בענייני פיתוח והתיישבות בגדה המערבית וברמה. עבר כבר הרבה זמן בעניין זה והייתי רוצה שהיום נגיע לזה, ויתכן שחברים ירצו לשאול שאלות את האנשים המסומנים כאן.

אני חייב גם להזכיר שהממשלה טרם החליטה על

מדיניותנו היסודית לגבי הגדה. כל אחד חש שזה צריך להיעשות.

לקראת הדיון בממשלה הקימותי שתי ועדות - האחת

בודקת הלכי רוח מדיניים בקרב ערביי הגדה ומכינה ניירות (זאת אומרת קצת חומר בכתב) לגבי אפשרויות מדיניות שונות לגבי עתיד הגדה, והשניה, שהעליתי אותה היום, לבדיקת הצד הכלכלי והחברתי של הגדה. דיברתי על כך כמה פעמים. בנטוב שאל כמה פעמים: נו, מי, מה, מה? הבטחתי להביא זאת לפניכם. הוועדה היא לבדיקת הצד הכלכלי והחברתי של כל "האימפריה" הזאת או חלקי האימפריה. הכוונה היא לא רק לגדה המערבית, אלא גם לעניין הרמה וסיני. גם העלאת מחשבות על הגירה, אם מישוו ירצה להגר, אם יימצאו בארצות מקומות למהגרים. הוועדה תדון בכל הקומפלקס של העניינים והשאלות. כדי להחליט על המדיניות שלנו בגדה, טוב שיהיה בידינו חומר כזה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

תהיינה אלה ועדות מומחים?

ראש הממשלה ל. אשכול:

בוועדה הראשונה לבדיקת הלכי הרוח וההרגשות משתתפים אנשי משרדים, משרד החוץ, משרד הבטחון, משרד האוצר, משרד ראש הממשלה. הם באים בדברים עם אנשים, משתדלים לדעת, לשאול, לשמוע ולהקשיב. הוועדה השניה נדמה לי היא מאותם המומחים שאני מכיר בישראל. הם וודאי קודם כל ישאלו את הממשלה חצי תריסר שאלות או שהממשלה תוכל לתת להם מדי פעם בפעם אילו הנחיות מדיניות. אין זה אסון אם לומדים מה יכולתה של סיני גם אם אין מתישבים שם. אבל וודאי שיש להניח שיש מחשבה לפתור גם שאלות מעשיות. אותו הדבר ביחס לרמת הגולן וביחס לגדה המערבית. המדובר הוא על שאלות מדיניות וחברתיות המתעוררות בקשר לזה. זה יכול גם את ירדן, את ממלכת ירדן, איך היא תתקיים, ממה היא תתקיים. ברור, כי כשאנחנו נופיע לפני בית דין של מטה, נדבר פעם עם האמריקאים או עם מישור אחר, וודאי נישאל שאלות - כידוע הם בידידות עם חוסיין, גם האנגלים הם בידידות עם חוסיין: אם אתם מציעים כך, מה התוצאה, ואם ככה - מה התוצאה? ותהיה השאלה על הכל יחד - יש כאן מיליון וחצי ערבים יחד עם הערבים שהם מזמן אתנו, איך זה יהיה, מי ומה?

שר האוצר פ. ספיר:

יחד עם הערבים שמזמן אתנו המספר הוא 1,800,000.

השר מ. בגין:

לה היה מפקד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כן או לא, בשביל זה יש פרופסור בקי, הוא ימצא דרכים לפקוד, אם לא תאמרו שעל פי הדין היהודי אסור לפקוד. הם פשוט עד עכשיו לא נתנו לפקוד, והאמריקאים נתנו להם לחיות ככה.

יתכן שעל ידי דוחו"ת ראשונים חלקיים, על ידי חומר חלקי יוכלו להמציא לנו תוך שבועיים משהו. אני מתכוון במיוחד לחלק החקלאי, ההתישבותי, במקום שאין עד עכשיו התישבות, ובעיקר בעניני מים. אבל אלה יהיו דברים ראשונים, ורק אחרי כן תהיינה עוד שאלות.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

לחינוך הערבי יתווספו עוד 280,000 ילד.

שר העבודה י. אלון:

זה כולל גם חינוך על יסודי?

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

כן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הייתי רוצה להציע להקים גם ועדת שרים מצומצמת, אם כי לא ראיתי עדיין מתי אנחנו יוצרים ועדה מצומצמת - אם כן לפי שעה איני אומר מה - שהיא תהיה הכתובת, המליץ בין הממשלה ובין הוועדות הללו. כמובן שעל דברים סופיים תצטרך הממשלה לדון, אבל לא על כל דבר.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

יש פה נקודה חשובה מאוד. מצד אחד צריכה הוועדה הזאת להיות מייעצת לממשלה, מצד שני היא צריכה לקבל הנחיות מהממשלה. זה איזה מעגל כזה שיש בו איזה הגיון אם ניתנות לוועדה הנחות אלטרנטיביות. אם לא הנחות אלטרנטיביות, אין הממשלה יכולה לקבל הנחיות כי אין לה חומר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

משום כך בדעתי להציע - אם אתם רוצים תטפל בזאת כל הממשלה, אני מתחיל בכלל להיות לגמרי שווה נפש לחוסר היכולת לעבוד בוועדות מצומצמות - שנטפל בזאת. אביא את כל הוועדה וכל הממשלה וישבו יחד. לכן אמרתי תהיה ועדת שרים מצומצמת יותר של 3-4 אנשים שתגיד להם הנחות. אני יודע שיש דעות שונות ליד השולחן הזה ביחס לירדן. יש האומרים שהירדן הוא הגבול, ויש אנשים שעדיין אינם שלמים בלבם עם כך...

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

בהחלט לא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יֵאמֶר להם: תחשבו ככה ותחשבו ככה, תציעו מחשבות. ואם הירדן הוא הגבול, איך אנחנו מסתדרים עם הערבים? מה אתם מציעים? יש מחשבה, אולי בכל זאת איזו שהיא קונפדרציה עם ירדן. מישו העלה אפילו על הדעת שגם לבנון תיכנס לתוך זה. לעומת זאת נדמה לי שיכול להתקבל על הדעת שאין ללבנון שום ענין להופיע אתנו עכשיו כפורץ גדר. אם יש איזה ענין בכך, הרי זה לחוסיין, כי הוא בצבת, הוא גם קיבל מכה, הוא קרוע מים והוא קרוע מאויר, יש לו ערבים ויש לנו ערבים, יש פליטים פה ויש פליטים שם. כל מנדין הבו. אפשר להציג להם את כל השאלות האלה, קודם לדעת מה מספר הפליטים, מה מספר התושבים הקבועים, לברר גם שאלות חברתיות, שאם אנחנו מתעשרים פתאום במיליון וחצי ערבים, מה תהיה ההשפעה של מיליון וחצי זה עם 280,000 ילדים שלהם לבתי ספר, שזה ווראי אינו כולל עדיין את הילדות או רק באחוז קטן, כי אני בטוח שאחוז הנערות הלומדות אצלם הוא קטן. לעומת זאת אני נשאלתי ואני מקווה שזה ייגמר פעם - ככה שמעתי מפי שר החינוך - ענין האוניברסיטאות והממשלה. יש פניות מערבים ירושלמיים חדשים לאוניברסיטה. איני יודע כמה ואיני יודע מי. צריך גם על זה לדון ולהחליט משהו.

אני מסכים שהזמן דוחק, כי בעסק הזה אנחנו מושכים מה-5 ביוני. נניח שמה-10 ביוני גמרנו את המלאכה, עכשיו אנחנו באמצע יולי. זה כבר חודש ושבע ימים. אתם זוכרים שבאמריקה נשאלנו כמה פעמים וגם הם חושבים. אולי באותו הרגע היה הענין חם יותר. יתכן שעכשיו קצת התקרר. הם שואלים, אבל הם גם בעצמם חושבים. מוטב לנו להזדרז. לפעמים מי שמנסח ראשון, מי שמציע ראשון, ידו על העליונה. אל נחכה עד שהם ינסחו. נאמר להם, הנה באנו למסקנות אלה ואלה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני מכיר חברי ממשלה שגם הם רוצים לדעת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע לאשר היום את קיומה של הוועדה הזאת. לפניכם הנייר. פה יש עוד איזה דבר. מתחילים הלימודים. בוועדה ישנם פרופסורים אחדים. עכשיו הזמן בשבילם לעשות עבודה כזו. אחדים באו להציע את עצמם ואמרו: אנחנו מוכנים להתנדב, מוכנים לתת כתף ושכם לענין. יש אחד מהם לפחות שהוא נוסע כעבור ששה שבועות לחוץ לארץ לחדשים, והוא דווקא מהחשובים שבתוכם.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

רבותי חברי הממשלה! אני חושב שלהרמת הוועדה יש צורך להקדים דיון של הממשלה, שתשמענה כל הדעות, תגובשנה הצעות, והוועדה שתקום תצטרך לטפל בכמה אלטרנטיבות ולא להיפך. והישיבה הזאת צריכה להיות סגורה, לא לעתונות, שיוכל כל אחד לומר כל מה שיש לו על הלב ובמוח, כי בעצם זהו הענין שאנחנו צריכים לעשות. הצעתי היא להקדים לזה ישיבת ממשלה, ולא ביום ראשון, אלא ישיבה מיוחדת של הממשלה שתשב מספר שעות בלי בהלה, ורק אחרי כן לבחור את הוועדה שלה יינתנו הנחות אלטרנטיביות, שהיא צריכה לברר, לחבר ולהציע ולהביא בפני הממשלה.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני מסכים שצריך להיות דיון מקיף וצריך למצות את הענין. אבל אין זה אומר שזהו דבר פרלימינרי קודם לבחירת הוועדה ולהתחלת עבודתה. אנשים באו ודפקו על דלתה של הממשלה.

השר מ. בגין:

עדיין לא הרכבנו את הוועדה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מציע להרכיב את הוועדה או לאשר הוועדה

המסומנת כאן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש עבודות, שר החינוך, שאפשר לעשותן תוך הדיונים שלנו, שלא ייגמרו ביום אחד. אם אנחנו רוצים לדעת מספרים - יכול פרופסור בקי להתחיל לעבוד. אם אנחנו רוצים לדעת איך מעבירים את המים מהירמוק עם כל הקונסקבנציות של העסק הזה לכנרת, מי השטפונות, אפשר להגיד למומחים, תלמדו, תחקרו, כי התכנון לבדו צריך לקחת 2-3 חודשים. יש לברר שאלות אקדמיות, מדיניות, אם אנחנו אומרים, הירדן הוא הגבול, יש לברר איך נחיה עם מיליון וחצי ערבים, יש שאלות של בטחון, פרוטקטורט או לא פרוטקטורט, כל הספקות והחששות. את כל הדברים הללו יכולים האנשים בינתיים ללמוד ולהתכונן לכך, לא לבזבז זמן.

יכולנו לעשות שני דברים, גם לקבוע אותה ועדה שאינה יושבת על יד השולחן הזה אלא אנשים אחרים; ותהיה גם ועדת השרים מצומצמת יותר כאשר נברר ויהיו לנו שבע הצעות וועדת השרים תגיש לאנשים ההם, הנה ישנן שבע הצעות, ספקות, דרכים ושכילים ואתם בבקשה תלקטו את כל השכילים האלה. אבל איני רוצה שנבזבז את הזמן רק על זה.

ד"ר י. ספיר:

אני רואה כאן שני סעיפים שאפשר לבררם גם בלי

הוועדה אלא עם הכלים שיש לנו לכך והם: מספר התושבים והמים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

קודם כל קיימת הצעה ואני עומד עליה ואעמוד עליה. אתם יכולים להחליט שלא. יש הצעה שתהיה ועדה אחת של כל מיני אנשים שמבינים בענייני קרקע, מים, חברה, חינוך, בטחון וכל מה שאתם רוצים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אתה רוצה שיחליטו עכשיו על ההרכב?

ראש הממשלה ל. אשכול:

כן. בחירת ועדת שרים אפשר לדחות לשלושה ימים.

שר העבודה י. אלון:

מינוי ועדת מומחים היא פררוגטיבה של ראש הממשלה. לדעתי אין צורך אפילו להציע זאת לישיבה. לא כן מינוי ועדת שרים.

כאן מדובר על ועדת מומחים ולא ועדה של שרים או פקידים. הוועדה צריכה לאסוף חומר. זוהי זכותו של ראש הממשלה למנות ועדה כזו. איני חושב שהממשלה צריכה לקבוע את זאת בהצבעה.

שנית: אני תומך בהתלהבות בהצעתו של שר החינוך שיהיה לנו יום שלם לדיון כזה.

שלישית: בעקבות הדיון הכללי נבחר ועדת שרים מצומצמת, אבל לא היום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל לא לדחות יותר מדי.

שר השיכון מ. בנטוב:

איני מתנגד לכך שתבחר בוועדה. אבל ישנן שאלות.
דיבר ראש הממשלה על ועדה לבדיקת הלכי רוח. רציתי לדעת מה זה. יש ועדת
מנכ"לים. רציתי לדעת מה סמכותה. הדברים קשורים בכל זה. אנחנו יוצרים הרבה
מוסדות. אני יודע שוועדת המנכ"לים מוציאה הוראות. יש ממשל צבאי המוציא הוראות
הפוכות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה מערב שלוש פרשיות.

שר השיכון מ. בנטוב:

אבל כולם עוסקים בזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא כולם עוסקים בזאת.

שר השיכון מ. בנטוב:

הייתי רוצה פשוט אינפורמציה. הנה אני רואה
ברשימת חברי הוועדה את פרופסור דבורצקי. הוא מתימטיקאי. מה זה שייך לוועדה
הזאת?

השר מ. בגין:

האב או הבן?

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה כנראה האב.

שר השיכון מ. בנטוב:

איני יודע מה הוא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אדם בעל ראש בריא.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

בעל ראש ברזל.

שר השיכון מ. בנטוב:

ראש ברזל למתמטיקה. אני מכיר הרבה מתימטיקאים

מצויינים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

לא רק לזה.

שר השיכון מ. בנטוב:

אבל אני מכיר שני אנשים, שאפשר להגיד עליהם שהם
מהמומחים לעניין של תכנון כלכלי. קודם כל ד"ר ברונו מהאוניברסיטה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ד"ר ברונו יהיה המרכז של הוועדה הזאת. יעבדו
בזה 100-150 איש מכל המוסדות שלנו. הוא יהיה המרכז. אני שמח שכיוונתי לדעתך.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מישהו לחינוך.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני מציע להוסיף גם את אליעזר הכהן כמומחה
לתכנון כלכלי. מלבד זה אינני רואה כאן איש המומחה קצת לענייני הערבים. איני
זוכר את שמו, אבל ישנו מרצה לסוציאולוגיה ערבית באוניברסיטה והוא חבר באיזו
ועדה של משרד השיכון לבניה בענייני הערבים.

מלבד זה מבקש אני לשים את הדגש על הגדה
המערבית. איני מתנגד לכך שיעסקו קצת ברמה ובסיני, אבל את הדגש צריך לשים על
הגדה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הייתי שם את הדגש עוד יותר על הגירה אילו אפשר

היה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

כל הרוצה להציע בענייני שמות ידבר אתך אחרי

הישיבה ולא נעסיק בזה את כל הממשלה. אתה הרי ממנה סופית את חברי הוועדה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האמינו לי שזה לקח אצלי אולי 30-40 שעות. אין

זה כל כך קל להרכיב ועדה מאנשי מוסדות להשכלה גבוהה, אפילו כשהם באים להציע את עצמם כמתנדבים ואפילו כשהם מציעים שזה או זה יהיה היושב ראש.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

אם מתקבלת הצעתו של יגאל אלון, אין טעם להמשיך

פה בבירור על הוועדה. ראש הממשלה מינה אותה. הדיון על העניינים יהיה בממשלה בישיבה מיוחדת.

חשר י. ספיר:

אבל אחרי הישיבה אפשר יהיה להציע לך שמות?

ראש הממשלה ל. אשכול:

בסדר. אנחנו מקבלים שזהו הגוף של הוועדה. אשר לאיש לענייני ערבים, גם הם אמרו לי שנחנך עוד משהו, אבל לא איש היודע את הדברים מהספר אלא גם מהחיים. אבל אין זה קל לצרף מדי פעם עוד אחד או שמתפוצצת ערימת האגוזים הללו. אבל לאט לאט. אני סומך על ברונו שהוא המרכז ועוד אחד ממחלקת ההתישבות היודע את המלאכה, נדמה לי רוזנר.

אני בעד שניקח לנו השבוע יום או חצי יום כדי לדון רק על העניין הזה. רק אחרי כן יתברר לכם שכדי לדון אתם רוצים חומר.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני רק מבקש שהישיבה לא תתקיים לא ביום שלישי ולא ביום רביעי. ביום שלישי אני מרצה בכנסת, ביום רביעי אני צריך להשיב.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זאת אומרת שהשבוע כבר לא תצא הישיבה לפועל. אחרי כן יבואו בטענות. והמדובר הוא על "בלוטיקע ענינים". בכל דבר קטן וגדול מדברים שלוש פעמים ואין אנו מגיעים לענינים. נתכנס איפוא ביום שני הבא בשעה תשע.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני מציע שזה יהיה בשעה עשר, כדי שאספיק לעשות

משהו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

וזו אינה עשייה? אני בטוח שאז רק יתברר, שכל אחד
יביע בצדק משאת נפשו ולבו ולמעשה יגיד, עכשיו אני רוצה חומר. מזה תתגבשנה
שאלות.

שר המשטרה א. ששון:

אני מתנדב לפתוח את הישיבה של יום שני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבטיח רק לבוא לישיבה, לתת דפיקה בפטיש
ולהגיד "רשות הדיבור לשר ששון..."

השר מ. בגין:

מתקבל פה אחד.

שר המשטרה א. ששון:

רק אינפורמציה בקשר לוועדה. ועדת הפנים
והשירותים של הממשלה החליטה השבוע על מיפקד בכל ערי הגדה בשיתופו של הפרופסור
בקי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה בתוך העניין. ד"ר יעקב הרצוג ימסור על עבודתן
של שתי הוועדות האלו. יש לנו עכשיו שפע של ועדות בכל דבר ודבר.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אינני מדבר על העניינים השוטפים בגדה. יש ועדת

שרים ויש ועדת מנכ"לים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ד"ר ארנון כאחד מוועדת המנכ"לים משתתף גם

בוועדה הזאת.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

מדברים על עתיד הגדה. מדובר על שתי ועדות: ועדה לבדיקת הלכי רוח מדיניים ובה משתתפים נציגי משרד החוץ, משרד ראש הממשלה, המוסד למודיעין ומשרד הבטחון. זוהי ועדה די רחבה והיא ממשיכה בבדיקות. היא תציע בקרוב הצעות על אפשרויות מדיניות שונות בענין הגדה. זוהי למעשה תת-ועדה. ומדובר על ועדה שנייה, שהיא למעשה ועדה לענייני כלכלה של מומחים מדרג עליון שחטפל ותברר כל מיני שאלות כלכליות וחברתיות. זוהי הוועדה שמקים ראש הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לה יש שובל של 120 איש המכינים חומר.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

על סמך החומר יוכל ראש הממשלה להביא לפני חברי

הממשלה פירוט של אינפורמציה.

שר הבריאות י. ברזילי:

אמנם החלטנו שיהיה דיון על הגדה. אני רוצה רק לומר, כי בוועדת השרים לענייני פנים ושרותים אמר ד"ר ארנון, שהוא היושב ראש של ועדת המנכ"לים כולה, שבדרך כלל יש לו יותר מהרגשה, יש לו התרשמות ברורה, שהרבה דברים מתנהלים שם מתוך מגמה מדינית שהירדן הוא הגבול. ואם יגאל אלון אומר שזה בסדר גמור, רוצה אני לבקש שהדברים לא יתנהלו כאילו כבר הוחלט משהו בעניין זה, ששוב לא יהיה כך שאין לנו חופש של הכרעה בעניין זה.

ועוד שאלה. העתונות העולמית מפרסמת הרבה, שבכל מקום השאיר חוסיין אילו שהן הודעות על משא ומתן לשלום ושהאנגלים מטפלים בדבר הזה. האם יש לנו איזו ידיעה שהיא על כך?

ראש הממשלה ל. אשכול:

ידוע בדיוק מה שאתה אומר פה ושם. אני סיפרתי זאת בראשית הדברים. הוא רוצה קודם כל לבדוק היטב וללחוץ על ועידת הפסגה שתהיה ריאליסטית יותר ונבונה יותר. אם זה לא יהיה, יחשוב הוא על דרך עצמאית אחרת. אם הוא אומר זאת כדי לקנות את רצונם הטוב של האנגלים והאמריקנים, אם יש בזה איזה דבר או אין, אינני יודע ואינני מציע אף לאיש מאיתנו להסיק איזו מסקנה בעניין זה, עד שיהיו הדברים ברורים. אנחנו יודעים משהו, עומדים במידה מסויימת על המשמר. למשגגיע לאיזה דיבור אתו, יתברר מה שהוא רוצה.

642. מינויים בשירות החוץ

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

הבוקר ישבה ועדה והיא אישרה את כל המינויים.

השר מ. בגין:

מה הרכב הוועדה? מותר לי להציג שאלת טירון?

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

שר החוץ יושב ראש, והשרים: ברזילי, בורג, גלילי, ישעיהו, קול, י.ש. שפירא וששון.

השר מ. בגין:

אני מציע לצרף עוד מישהו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

דיה לשמחה בשעתה... כאשר תציע - נדון בזה.

מ ח ל י ט י ם : (א) לאשר את מינויו של מר אבא גפן לתפקיד קונסול כללי בטורונטו (קנדה).

(ב) לאשר את מינויו של מר יוחנן כהן לתפקיד קונסול כללי בבוסטון (ארצות הברית).

(ג) לאשר את מינויו של מר יהודה נשיא לתפקיד שגריר בקיטו (אקוודור).

(ד) לאשר את מינויו של מרדכי אבגר לתפקיד שגריר בקטמנדו (נפאל).

(ה) לאשר את מינויו של מר איתן רופין לתפקיד שגריר בדקאר (סנגאל).

(ו) לאשר את מינויו של מר מתתיהו דגן לתפקיד שגריר בבמאקו (מאלי).

(ז) לאשר את מינויו של מר אברהם כהן לתפקיד שגריר באקרה (גאנה).

(ח) לאשר את מינויו של מר צבי לוקר לתפקיד שגריר בטננריב (מאלאגאש).

643. צרוף שר האוצר לרשות לעליה ולקליטה

שר העבודה י. אלון:

סיכמתי גם עם שר האוצר על צירופו לרשות לעליה

ולקליטה.

השר י. ספיר:

בסדר היום לא היה הסעיף הזה.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

זוהי תוספת של היום.

השר י. ספיר:

איני מתנגד לצירופו של שר האוצר לרשות לעליה

ולקליטה. אולם האם אין מקום להציע עוד משהו?

השר מ. בגין:

אני מציע לצרף לוועדה זו גם את השר יוסף ספיר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כמה ישנם שם?

שר העבודה י. אלון:

כאשר הוקמה בשעתו הרשות לעליה ולקליטה, המשותפת

לממשלה ולסוכנות היהודית, דאגו גם לבחירה אישית, אבל גם לייצוג פוליטי-מפלגתי;

מה שלא בא על סיפוקו דרך הסוכנות היהודית, בא על סיפוקו דרך הממשלה. בדרך כלל

נקבע שהמבנה הוא פריטטי, אבל היות והתברר שנוכחותו של שר האוצר הכרחית בכל ישיבה, כי אין ישיבה שאינה עוסקת בענינים כלכליים, הסכימה הסוכנות היהודית שהוספת שר האוצר לרשות לא תגרום להוספת איש סוכנות במקביל, על מנת לא לנפח את גודל הוועדה. אם נרצה להגדיל את נציגות הממשלה עוד באחד, נצטרך להגדיל גם את נציגות הסוכנות.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

האם אפשר לדעת את הרשימה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אין שום אסון אם יהיו עוד שניים; איננו יכולים להגיע אף פעם לוועדה קטנה. נשוב לזה בשבוע הבא. את צירופו של שר האוצר יכול כל אחד להבין, כי רוצים עמשיו שלא יגבו מעולים לא מכס ולא מסים.

מ ח ל י ט י ם: בהמשך להחלטה מס. 382 מיום ל' באדר א' תשכ"ז (12.3.67), לצרף את שר האוצר לוועדת השרים לעניני עליה וקליטה, המייצגת את הממשלה ברשות לעליה ולקליטה המשותפת לממשלה ולסוכנות היהודית.

644. מכירת נשק

ראש הממשלה ל. אשכול:

זהו ענין של כסף לפני הכל.

שר הבטחון מ. דיין:

מציעים לאשר מכירת 80 תותחים 106 מ"מ ו-38,000

פגזים 160 מ"מ לממשלת פרס על ידי התעשייה הצבאית, וכן מכירת 3,000 רימוני יד מ-26 לממשלת אתיופיה. ערכה של עיסקה אחת \$3,500,000, ערכה של עיסקה שנייה \$13,000.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

זהו נשק מצרי או שלנו?

ראש הממשלה ל. אשכול:

משרד החוץ מסכים לעיסקות.

מ ח ל י ט י ם:

(א) לאשר את מכירת 80 תותחים 106 מ"מ ו-38,000 פגזים 160 מ"מ לממשלת פרס, על ידי התעשייה הצבאית.

(ב) לאשר מכירת 3,000 רימוני יד מ-26 לממשלת אתיופיה, על ידי התעשייה הצבאית.

645. הצעת חוק תזכיר לתיקון פקודת התעבורה (הסדר השיטור האלקטרוני)

שר התחבורה מ. כרמל:

פקודת התעבורה המכילה הוראות בדבר שיטור

אלקטרוני פג תקפה ב-27 לחודש זה, ואנחנו צריכים להביא לכנסת הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה. אני מבקש לשחרר את זה מתקופת ההשהייה הרגילה המקובלת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מציע להטיל על שר התחבורה ועל שר המשפטים

להכין את הנוסח.

מחליטים, ליפות כוחם של שר התחבורה ושר המשפטים לאשר, על דעת הממשלה, את התזכיר ואת הצעת החוק לתיקון פקודת התעבורה (הסדר השיטור האלקטרוני), תשכ"ז-1967. הצעת החוק תוגש לכנסת עם אישורה כנ"ל.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני רוצה לשאול את שר הבטחון: נמסר לי שביום ששי היו במסגד עומר 16,000 איש; שנית - שהכינו לדרוש דרשה שתכנה היה כמעט מלחמת קודש ביהודים. עשו צנזורה ולא נתנו לנאום נאום זה. המוסלמים איימו שלא ינאמו בכלל אם לא יקבלו את זה. אם זה ככה, האם אין שר הבטחון חושב לנכון להפסיק נסיעות מכל קצות ארץ ישראל ביום ששי למסגד, אלא לעשות זאת לעתים נדירות יותר, היינו לתת ביום ששי רק לערביי ירושלים להתפלל כרצונם?

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש לזה פנאי ביום ראשון הבא, כי לא יסתפקו בזה

שאתה שאלת.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

זה ענין רציני מאוד.

השר מ. בגין:

יש עוד שאלות. יש בלבול לפי הקריאה בעתונות:
אפשר לנסוע לגדה כולה, אי אפשר לנסוע לגדה כולה. שמעתי שיהודים מציגים את עצמם
כגויים ומקבלים רשיון חתום על ידי המופתי חוסייני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הענין טעון בדיקה.

השר מ. בגין:

ביקשתי להציע הצעה להחלטה בקשר לחוזי שלום. אני
מבין שעכשיו אין סבלנות לדון על כך. אני מבקש לרשום לישיבה הבאה של הממשלה
להגיש הצעה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

קראתי היטב את ההצעה. איני מבין מדוע צריך לדון
בזה עכשיו. אבל עכשיו לא נתווכח. בישיבה הבאה ידובר על זה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה בשעה 14:00